

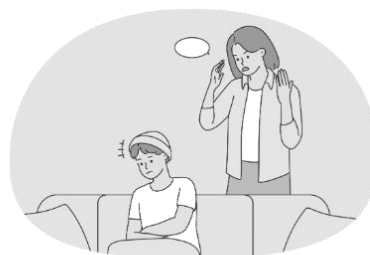

Załącznik do Uchwały

Nr

Rady Gminy Tuszów

Narodowy z dnia

PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY
OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY
DOMOWEJ W GMINIE

TUSZÓW NARODOWY
NA LATA 2024-2027

WYKAZ SKRÓTÓW:

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KCPU – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

KP – Komisariat Policji

NGO (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa

NK – procedura „Niebieskie Karty”

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

UG – Urząd Gminy

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW:	1
SPIS TREŚCI	2
DEFINICJA PRZEMOCY	4
RODZAJE PRZEMOCY	6
SKALA PRZEMOCY W ŚWIELE BADAŃ OGÓLNOPOLSKICH	7
UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU	9
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU	10
CHARAKTERYSTYKA GMINY TUSZÓW NARODOWY	12
ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ	13
DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ I POZOSTAŁYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY TUSZÓW NARODOWY	18
PRZEMOC DOMOWA – ANALIZA DANYCH ZASTANYCH	18
ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW	22
STRUKTURA BADANEJ PRÓBY	22
PRZEMOC DOMOWA	23
ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD UCZNIÓW	32
STRUKTURA BADANEJ PRÓBY	32
PRZEMOC DOMOWA	33
PODSUMOWANIE BADAŃ	45
DOROŚLI MIESZKAŃCY	45
UCZNIOWIE	47
CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU	50
ADRESACI PROGRAMU	61
PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU	61
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	62
EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU	62
WNIOSKI I PODSUMOWANIE	65

SPIS WYKRESÓW, TABEL I RYSUNKÓW.....	67
SPIS WYKRESÓW.....	67
SPIS TABEL	68
SPIS RYSUNKÓW	69
BIBLIOGRAFIA.....	69

PRZEMOC DOMOWA

Definicja przemocy

Przemoc domowa jest jednym z problemów społecznych, który wymaga podejmowania wielu działań przeciwdziałających temu zjawisku. W świetle ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 424 z późn. zm.), przemoc domowa to *jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności narażające te osoby na:*

niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia

naruszenie ich godności, nietykalności cielesnej lub wolności, w tym seksualnej

szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące cierpienie lub krzywdę

ograniczenie lub pozbawienie dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej

naruszenie prywatności lub wzbudzenie poczucia zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej

Źródło: Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej

W odniesieniu do zachowań przemocowych w środowisku rodzinnym zwraca się uwagę na cztery cechy charakterystyczne, które są ze sobą ściśle powiązane, występują jednocześnie i stanowią istotę problemu:

1. **Intencjonalność** – ma charakter świadomego i zamierzonego działania,
2. **Nierównowaga sił** – przewaga jednej ze stron, np. fizyczna, psychiczna czy ekonomiczna,

3. **Naruszanie praw i dóbr osobistych** – osoba stosująca przemoc narusza podstawowe prawa osób doznających przemocy, np. nietykalności cielesnej, godności, szacunku itp.,
4. **Powodowanie cierpienia i bólu** – osoba stosująca przemoc naraża zdrowie i życie osoby doznającej przemocy na poważne szkody¹.

Przemoc domowa rzadko jest jednorazowym incydem. Amerykańska psycholog Leonora E. Walker opisała cykl przemocy przedstawiający 3 fazy zachowań związanych z doświadczaniem przemocy w związku:

1. **Faza narastającego napięcia** – wzrost napięcia i natężenia sytuacji konfliktowych. Osoba stosująca przemoc staje się poirytowana, zdenerwowana i prowokuje kłótnie, a pozostali członkowie rodziny czują strach i niepewność, przez co dążą do złagodzenia sytuacji.

2. **Faza ostrej przemocy** – wybuch gniewu, upust narastającego napięcia. Osoba stosująca przemoc dopuszcza się czynów, których wcześniej by nie wyrządziła.

3. **Faza miodowego miesiąca** – okres okazywania skruchy przez osobę stosującą przemoc, która przekonuje, że sytuacja już się nigdy nie powtórzy.

Po pewnym czasie napięcie znów zaczyna rosnąć i cykl się powtarza, lecz przemoc jest jeszcze gwałtowniejsza, skraca się faza „miodowego miesiąca”, faza narastającego napięcia i ostrej przemocy wydłużają się i mają gwałtowniejszy przebieg, a po pewnym czasie faza „miodowego miesiąca” zanika i pozostają tylko 2 fazy².

¹ Poradnik dla osób dotkniętych przemocą, Stowarzyszenie OPTA, s. 1

² <https://www.niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w-rodzinie/30-cykle-przemocy-w-rodzinie>
[dostęp: 27.09.2024 r.]

Rodzaje przemocy

Wyróżnić można następujące formy przemocy:

- 1. Fizyczną** – jest to naruszenie nietykalności fizycznej, celowe uszkodzenie ciała, zadanie bólu bądź groźba uszkodzenia ciała. Jej skutki mogą być różne, np. złamania, siniaki, poparzenia itp. Powodowana jest poprzez, np. kopanie, parzenie, duszenie, popychanie, policzkowanie, użycie broni.
- 2. Psychiczną** – oznacza powtarzające się poniżanie i ośmieszanie, manipulowanie dla własnych celów, wciąganie w konflikty, brak właściwego wsparcia, np. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę zainteresowania, uczuć czy szacunku, odrzucenie, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, czyli kontrolowanie i zakazywanie bądź ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, domaganie się posłuszeństwa, stosowanie groźb, degradacja werbalna (wyzywanie, upokarzanie, zawstydzanie).
- 3. Seksualną** – jako przykłady tego rodzaju przemocy wymienia się: wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie stosunku z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.
- 4. Ekonomiczną** – opisywana jest zazwyczaj jako używanie pieniędzy lub innych wartości materialnych do zaspokojenia potrzeb władzy i kontroli przez osobę stosującą przemoc. Podporządkowanie materialne partnerki/partnera bądź innych osób sprawia, iż czują się one uzależnione od dochodów bądź majątku osoby stosującej przemoc albo stają się odpowiedzialne za utrzymanie rodziny. Pieniądze czy wartości materialne są używane zatem jako instrument, narzędzie do budowania jawnej lub ukrytej dominującej pozycji w rodzinie i stają się swojego rodzaju kartą przetargową.

5. Zaniedbanie – nazywane jest ukrytą formą przemocy. Zaniedbywaniem jest niezaspokajanie podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych przede wszystkim dzieci. Może ono się zacząć już w okresie życia płodowego, kiedy matka prowadzi niehigieniczny tryb życia. Zaniedbywanie ma także miejsce wówczas, gdy dziecko ma zaspokojone potrzeby o charakterze biologicznym, ale nie ma zagwarantowanej prawidłowej stymulacji poznawczej. Skrajnym przypadkiem zaniedbania jest wzrastające w ostatnich latach porzucenie dziecka z narażeniem go na utratę zdrowia, a nawet życia³. Omawiana forma przemocy dotyczy także relatywnie często seniorów.

6. Cyberprzemoc – przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Bywa określana także jako cyberbullying, nękanie, dręczenie, prześladowanie w Internecie. Niezależnie od określenia, jej celem zawsze jest wyrządzenie krzywdy drugiej osobie. Zjawisko elektronicznej agresji może przybierać różne formy: od wysłania obraźliwego SMS-a czy e-maila do drugiej osoby, aż po założenie komuś fałszywego konta na portalu społecznościowym⁴.

Skala przemocy w świetle badań ogólnopolskich

Realizowane na przestrzeni lat badania i prowadzone statystyki pokazują, że problem przemocy domowej dotyka rocznie dziesiątki tysięcy osób. Jak wynika z danych statystycznych odnoszących się do przemocy domowej gromadzonych przez Policję, w 2022 roku ogólna liczba osób doznających przemocy w Polsce kształtowała się na poziomie 71 631, w tym 73% stanowiły kobiety (51 935 osób), 15% – małoletni (10 982 osoby), z kolei 12% – mężczyźni (8 714 osób). W 2022 roku zanotowano 62 244 osoby stosujące przemoc, z czego zdecydowaną większość stanowili mężczyźni, tj. 55 426 osób (89%). W porównaniu do 2021 roku liczba osób doznających przemocy zmniejszyła się o 5,5% (4 130 osób), z kolei liczba osób stosujących przemoc spadła o 4,0% (2 602 osoby).

³ J. Helios, W. Jedlecka, *Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane*, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2017.

⁴ Cyberprzemoc. Włącz blokadę na nękanie. Poradnik dla rodziców. NASK Akademia, Warszawa 2020.

Według „Ogólnopolskiej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci” przeprowadzonej w 2021 roku na zlecenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej najpowszechniejszą formą przemocy domowej wobec dzieci w opinii badanych Polaków była przemoc psychiczna, a w następnej kolejności wybrane zostały: zaniedbanie i przemoc fizyczna. Odsetek 19% dzieci w Polsce doznał przemocy fizycznej, z kolei nieznacznie mniej – przemocy psychicznej (18%), z kolei 9% wskazało na przemoc ekonomiczną, a 8% na seksualną. Ponadto 54% mężczyzn i 45% kobiet przyznało się do użycia przemocy wobec dziecka w formie tzw. „dania klapsa”. Większość badanych, którzy byli świadkami przemocy zadeklarowało, że podjęło w związku z tym faktem działania (61%), wśród których najczęściej podano rozmowę, uświadomienie problemu (26%), zgłoszenie na Policję (20%) oraz pomoc społeczną (18%). Co ważne, przeważająca większość Polaków wykazała świadomość, że dziecko, które widzi przemoc między swoimi rodzicami również jest osobą doznającą przemocy (81%).

Warte uwagi są również badania z 2022 roku przeprowadzone na zlecenie Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, na temat skali zjawiska przemocy domowej wśród grup społecznych, które w szczególny sposób są narażone na doznawanie przemocy, a mianowicie osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. Według tych badań zdecydowana większość osób z niepełnosprawnościami, doznawało przemocy psychicznej (78,1%), natomiast 57,8% wskazało na przemoc fizyczną. Wśród seniorów rozkład procentowy odpowiedzi przedstawia się następująco: przemocy psychicznej doznawało 87,3% badanych, z kolei przemocy fizycznej i ekonomicznej po 43,1% respondentów⁵.

Również w 2023 roku przemoc wobec dzieci stanowiła poważne wyzwanie społeczne, pociągające za sobą szereg negatywnych konsekwencji dla rozwoju fizycznego, emocjonalnego i społecznego dzieci. Analiza statystyk opracowanych przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę, rzuca światło na skalę problemu oraz konieczność podjęcia działań w celu zapewnienia dzieciom bezpiecznego środowiska do rozwoju.

⁵Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P. 2023 poz.1232), s. 5-7.

Z odpowiedzi udzielanych przez respondentów w wieku 11-17 lat wynika, że zdecydowana większość z nich (79%) choć raz doświadczyła w swoim życiu przemocy lub zaniedbania. Ponadto co czwarty ankietowany (27%) został kiedykolwiek pokrzywdzony za pośrednictwem więcej niż dwóch różnych form przemocy lub zaniedbania⁶.

Ponadto, z Raportu podsumowującego działalność Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” wynika, iż w 2023 roku przemoc stanowiła główny temat przeprowadzonych konsultacji. Najwięcej rozmów dyżurujący przeprowadzili z osobami doświadczającymi przemocy (44%), niemniej jednak odebrali również 25% połączeń od świadków przemocy. Należy zwrócić uwagę na fakt, że osoby zgłaszające przemoc, przeważnie wskazują na więcej niż jedną jej formę. Przemoc psychiczna jest tematem większości przeprowadzanych rozmów – zgłaszało ją 8 756 osób (w tym 163 dzieci), z kolei doświadczanie przemocy fizycznej deklarowało 4 551 dzwoniących (w tym 98 dzieci). Odnotowano również przypadki przemocy ekonomicznej (14%) oraz seksualnej (4,5%).

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Zgodnie z treścią art. 6 ustawy 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, do zadań własnych gminy należy *opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doświadczających przemocy domowej*. Program ma istotne znaczenie dla realizacji celów polityki społecznej w skali lokalnej. Kolejne obowiązki przypisane gminie przez ustawodawcę to:

- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową,

⁶Diagnoza przemocy wobec dzieci w Polsce 2023, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, Warszawa, s. 29.

- zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Redakcja niniejszego dokumentu stanowi wypełnienie jednego ze wskazań ustawy, pozwala jednocześnie na dokonanie szczegółowej analizy problemu oraz prezentuje konkretne metody przeciwdziałania przemocy występującej w społeczności lokalnej, jaką tworzą na co dzień mieszkańcy gminy Tuszów Narodowy. Istotnym elementem **Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Tuszów Narodowy na lata 2024-2027** jest wprowadzenie w życie działań mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej oraz promowanie metod wychowawczych bez używania przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom doznającym przemocy domowej, a także upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom doznającym przemocy, jak i ją stosującym.

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

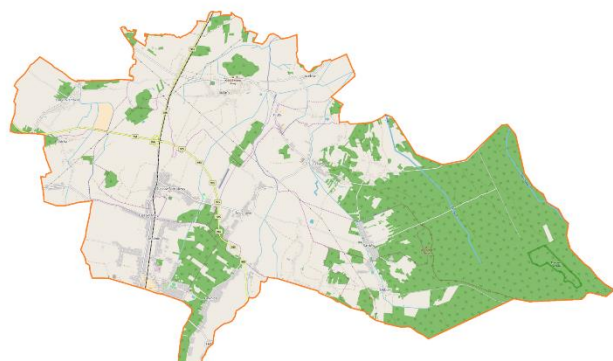
Program będzie realizowany w oparciu o następujące dokumenty normujące problematykę przeciwdziałania przemocy domowej:

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym,
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa,

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji,
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny,
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego,
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy,
- ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego,
- ustawa z dnia 24 sierpnia 2011 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe,
- ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji,
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe,
- ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela.

Niniejszy dokument został opracowany na podstawie materiałów, sprawozdań oraz danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej działającego w Tuszowie Narodowym, a także założeń Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 przyjętego uchwałą Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r.

CHARAKTERYSTYKA GMINY TUSZÓW NARODOWY

Źródło: polskawliczbach.pl

Województwo
podkarpackie

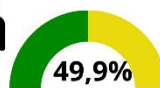
Przyrost naturalny: **-0,84**

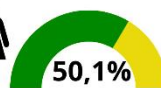
Liczba ludności:
8 312

4 148

4 164

Powierzchnia:
89,2 km²

urodzenia
47,9%

zgony
52,1%

1

KULTURA

- Gminny Ośrodek Kultury w Grochowem
- Gminna Biblioteka Publiczna w Tuszowie Narodowym

2

OŚWIATA

- Zespół Szkół w Jaślanach
- Szkoła Podstawowa w Borkach Nizińskich
- Szkoła Podstawowa w Czajkowej
- Zespół Szkolno – Przedszkolny w Tuszowie Narodowym
- Zespół Szkół w Maliniu

3

POMOC SPOŁECZNA

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tuszowie Narodowym
- Zespół Interdyscyplinarny
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

**Dane statystyczne umieszczone na grafice pochodzą z 2023 roku.*

ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ

Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy domowej w gminie Tuszów Narodowy zajmuje się **Zespół Interdyscyplinarny**, który tworzy Wójt powołując do niego przedstawicieli gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia i organizacji pozarządowych. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego mogą wchodzić także przedstawiciele Żandarmerii Wojskowej (jeżeli Żandarmeria Wojskowa złoży taki wniosek do wójta), kuratorzy sądowi, prokuratorzy oraz przedstawiciele innych podmiotów, działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej:

1. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.
2. Do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3-5, w szczególności przez:
 - 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym,
 - 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom,
 - 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową,
 - 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej,
 - 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,

- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań,
- 7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”,
- 8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a,
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową,
- 10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2023 r. poz 2119).

Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Tuszów Narodowy na lata 2024-2027 wraz z obszarami ich działania przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 1. Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej wraz z obszarami ich działania

Instytucja	Obszar działania
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	• Wczesna diagnoza i poradnictwo, • udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego, • dystrybucja ulotek edukacyjno-informacyjnych, • udzielanie pomocy w formie pracy socjalnej, • działania interwencyjne, • organizowanie pomocy psychologicznej dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, • udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych związanych z profilaktyką przemocy i uzależnień, • obsługa organizacyjno-techniczna ZI, • wszczęcie procedury i uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”,

Instytucja	Obszar działania
	• opracowanie i wprowadzenie Standardów Ochrony Małoletnich.
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	• Realizacja działań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, • organizowanie poradnictwa specjalistycznego, specjalistycznej pomocy psychologicznej oraz terapeutycznej, • prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych, • wszczęcie procedury i uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”, • opracowanie i wprowadzenie Standardów Ochrony Małoletnich.
Komisariat Policji w Tuszowie Narodowym	• Wszczęcie procedury i uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”, • podejmowanie interwencji w przypadku naruszenia przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, • opracowanie i wprowadzenie Standardów Ochrony Małoletnich.
Placówki ochrony zdrowia	• Ocena stanu ogólnego zdrowia: badanie podmiotowe i badanie przedmiotowe oraz wydanie zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej, • wszczęcie procedury i uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”, • opracowanie i wprowadzenie Standardów Ochrony Małoletnich.
Placówki oświatowe	• Wczesna diagnoza, opracowanie i realizowanie standardów ochrony małoletnich, • przekazywanie informacji na temat różnych form pomocy, • wszczęcie procedury i uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”, • opracowanie i wprowadzenie Standardów Ochrony Małoletnich.

Instytucja	Obszar działania
Zespół Interdyscyplinarny i grupy diagnostyczno-pomocowe	• diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym, • inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom, • inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc, • opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej, • rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, • powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań, • monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”, • przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a, ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 424 z późn. zm.) • kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym lub programie psychologiczno-terapeutycznym, • składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2023 r. poz. 2119), • opracowanie i wprowadzenie Standardów Ochrony Małoletnich.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 424 z późn. zm.).

Można wyróżnić także podmioty będące pomocne w rozwiązywaniu problemów dotyczących przemocy, szczególnie w zakresie prowadzenia działalności profilaktycznej, takie jak:

- instytucje kulturalno-rekreacyjne,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- lokalne organizacje pozarządowe,
- kościoły i związki wyznaniowe.

Zasoby ludzkie:

Zespół Interdyscyplinarny w zakresie realizacji **Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Tuszów Narodowy na lata 2024-2027** współpracuje z osobami zawodowo zajmującymi się problemem przemocy domowej na szczeblu gminnym oraz powiatowym, do których należą m.in.:

- pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie,
- psychologowie, psychoterapeuci i pedagodzy,
- funkcjonariusze Policji,
- kuratorzy społeczni oraz zawodowi,
- pracownicy socjalni,
- prawnicy,
- pracownicy ochrony zdrowia,
- członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ I POZOSTAŁYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY TUSZÓW NARODOWY

Przemoc domowa – analiza danych zastanych

Zespół Interdyscyplinarny funkcjonujący na terenie gminy Tuszów Narodowy powołał w 2021 roku 16 grup roboczych (obecnie: grupy diagnostyczno-pomocowe), w 2022 roku – 17 grup, a w 2023 roku – 18. W 2021 roku odbyły się 32 spotkania grup roboczych, w 2022 – 36, a w 2023 – 40. W latach 2021-2023 odbyły się po 4 posiedzenia Zespołu. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 2. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2021-2023

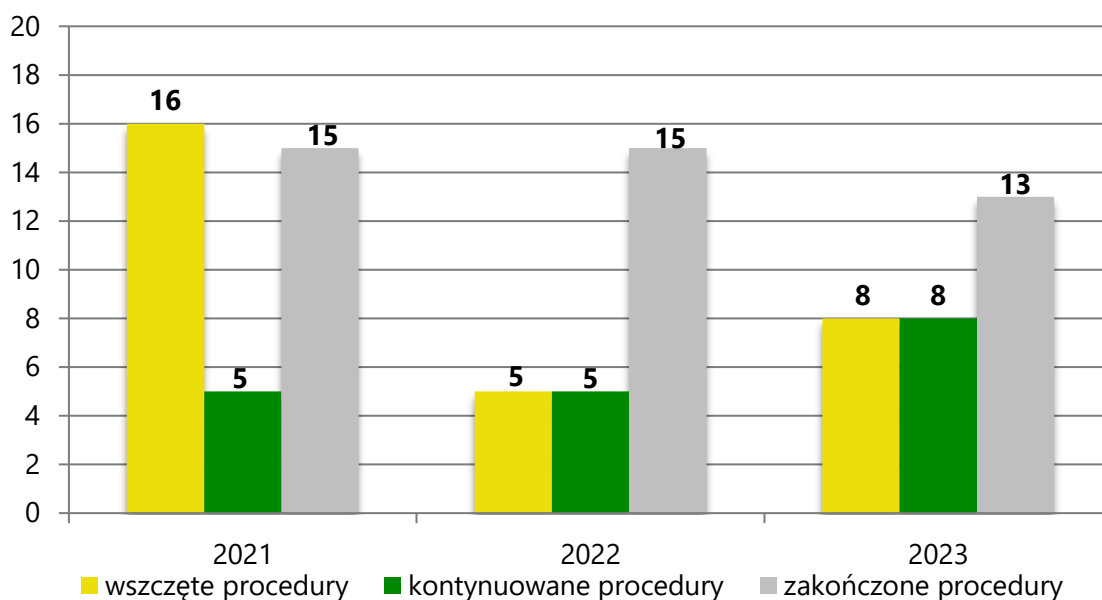
lp.	Wyszczególnienie	2021	2022	2023
1	liczba utworzonych zespołów interdyscyplinarnych	1	1	1
2	liczba posiedzeń zespołów	4	4	4
3	liczba utworzonych grup roboczych	16	17	18
4	liczba spotkań grup roboczych	32	36	40

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy domowej za lata 2021-2023

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą domową. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec osób doznających przemocy domowej lub

w wyniku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej. Liczba „Niebieskich Kart” na przestrzeni ostatnich lat w gminie Tuszów Narodowy prezentuje się następująco: w 2021 roku wszczęto 16 procedur, kontynuowano 5 procedur z poprzednich lat, a ze względu na ustanie przemocy lub brak zasadności wszczęcia procedury zakończono 15 postępowań. W 2022 roku wszczęto i realizowano z poprzednich lat po tyle samo procedur – po 5, a zakończono – 15. W 2023 roku również wszczęto po tyle samo procedur, co kontynuowano z poprzednich lat – po 8, a zakończono 13 procedur.

Wykres 1. Liczba prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2021-2023

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2021-2023

Analizie poddano także liczbę rodzin na terenie Gminy, które zostały objęte działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” ze szczególnym uwzględnieniem rodzaju przemocy. W 2021 roku procedurą objętych było 21 rodzin, w tym 21 ze względu na przemoc psychiczną, 19 – przemoc fizyczną. Żadna z rodzin nie była objęta procedurą ze względu na przemoc seksualną. W 2022 roku były to 22 rodziny, z czego 22 ze względu na przemoc psychiczną, 19 – fizyczną. Podobnie jak w roku poprzednim, żadna z rodzin nie była objęta procedurą ze względu na przemoc seksualną. W 2023 roku było to 18 rodzin. Podobnie jak w latach poprzednich,

w każdym przypadku odnotowano przemoc psychiczną, w przypadku 14 rodzin – przemoc fizyczną oraz w przypadku 2 rodzin – przemoc seksualną. Dane te ukazują przede wszystkim, że przemoc psychiczna jest najpowszechniejsza wśród rodzin, w których występuje problem przemocy. Często dochodzi także do przemocy fizycznej. Zebrane dane nie uwzględniają przemocy ekonomicznej.

Tabela 3. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” z uwzględnieniem rodzaju przemocy w latach 2021-2023

lp.	Rodzaj przemocy	2021	2022	2023
1	przemoc psychiczna	21	22	18
2	przemoc fizyczna	19	19	14
3	przemoc seksualna	0	0	2
4	ogółem	21	22	18

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2021-2023

Przeanalizowano także, kto najczęściej doświadcza przemocy domowej. Z danych wynika, że w 2021 roku ogółem było to 21 osób, z czego 16 stanowiły kobiety (w tym 3 starsze oraz 1 niepełnosprawna), 3 – mężczyźni (w tym 1 starszy) oraz dwoje dzieci (1 dziewczynka i 1 chłopiec). W 2022 roku odnotowano 23 takie osoby, z czego 18 stanowiły kobiety (w tym 2 niepełnosprawne), 4 – mężczyźni (w tym 2 niepełnosprawnych) oraz 1 dziecko (dziewczynka). W 2023 roku odnotowano 21 takich osób, z czego 14 stanowiły kobiety (w tym 1 starsza oraz 1 niepełnosprawna), 2 – mężczyźni oraz 5 – dzieci (2 dziewczynki i 3 chłopców). Zebrane dane pokazują, że przemocy doświadczają najczęściej kobiety.

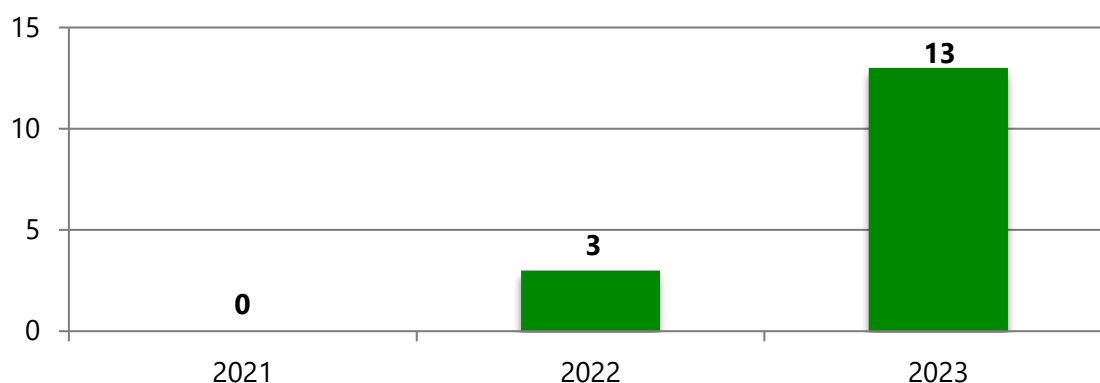
Tabela 4. Liczba osób doświadczających przemocy, objętych procedurą „Niebieskie Karty” z uwzględnieniem wieku i płci w latach 2021-2023

lp.	Rodzaj przemocy	2021	2022	2023
1	kobiety	16	18	14
2	mężczyźni	3	4	2
3	dzieci	2	1	5
4	ogółem	21	23	21

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy domowej za lata 2021-2023

Analizie poddano również liczbę osób, które w latach 2021-2023 były uczestnikami szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej. Z danych wynika, że w 2021 roku żadna osoba nie wzięła udziału w takim szkoleniu, w 2022 roku były to 3 osoby, a w 2023 roku – 13 osób. Odnotowano zatem znaczący wzrost liczby osób biorących udział w takich szkoleniach na przestrzeni ostatnich lat.

Wykres 2. Liczba uczestników szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w latach 2021-2023

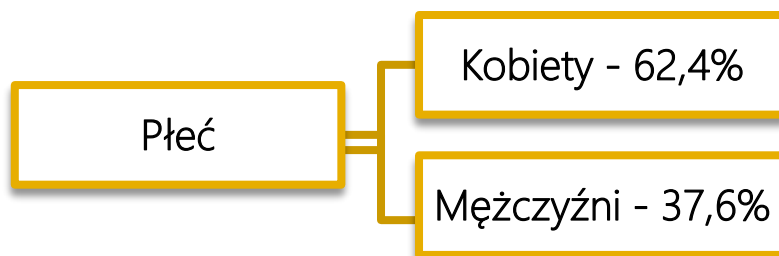
Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie za lata 2021-2023

Analiza wyników badania przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców

Struktura badanej próby

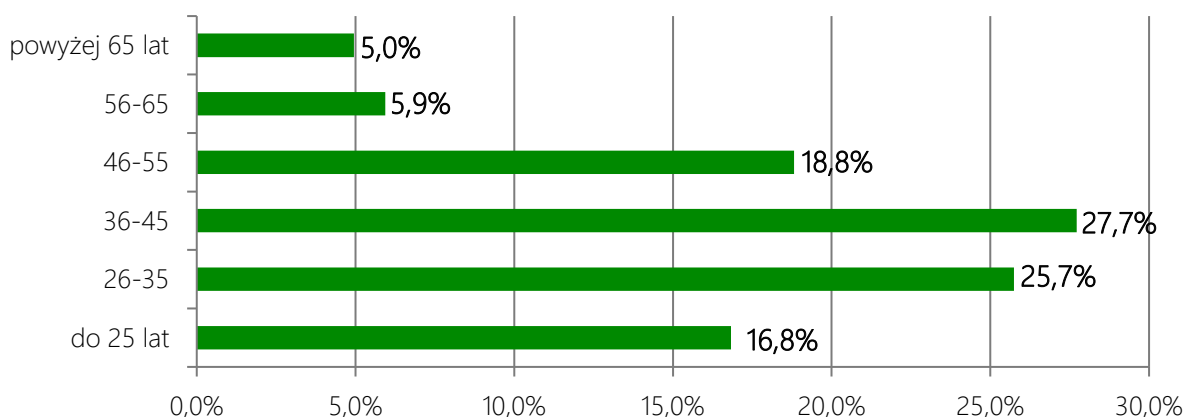
W badaniu diagnozującym problemy społeczne, w tym problem przemocy domowej na terenie gminy Tuszów Narodowy wzięło udział 101 mieszkańców mających powyżej 18 lat. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby ze względu na płeć. Można zauważyć, że pod względem liczby wypełnionych ankiet, w badaniu przewagę miały kobiety – stanowiły one 62,4% ogółu.

Rysunek 1. Płeć (N=101⁷)

Analiza struktury badanej grupy pokazuje, iż najliczniejszą grupę stanowili ankietowani mający 36-45 lat (27,7%). Wśród osób biorących udział w badaniu byli również mieszkańcy mający 26-35 lat (25,7%), respondenci mający 46-55 lat (18,8%), osoby do 25 roku życia (16,8%), badani mający 56-65 lat (5,9%) oraz ankietowani powyżej 65 roku życia (5,0%).

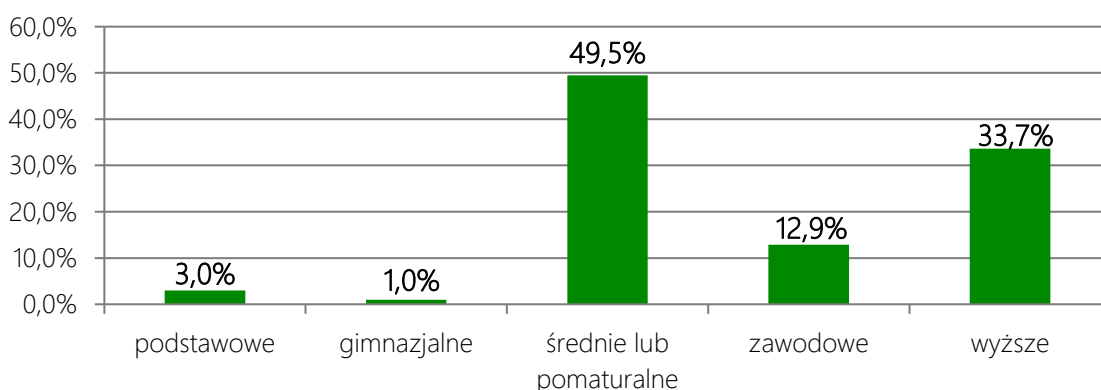
Wykres 3. Wiek (N=101)

⁷ N oznacza wielkość próby badawczej, tj. liczby respondentów odpowiadających na pytanie

Na poniższym wykresie zaprezentowane zostało wykształcenie respondentów. Największy udział w badaniu mieli dorośli mieszkańcy legitymujący się wykształceniem średnim lub pomaturalnym (49,5%). 33,7% kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci z wykształceniem wyższym, 12,9% z wykształceniem zawodowym, a 3,0% ankietowanych zakończyło swoją edukację na poziomie podstawowym. 1,0 % badanych legitymował się wykształceniem gimnazjalnym.

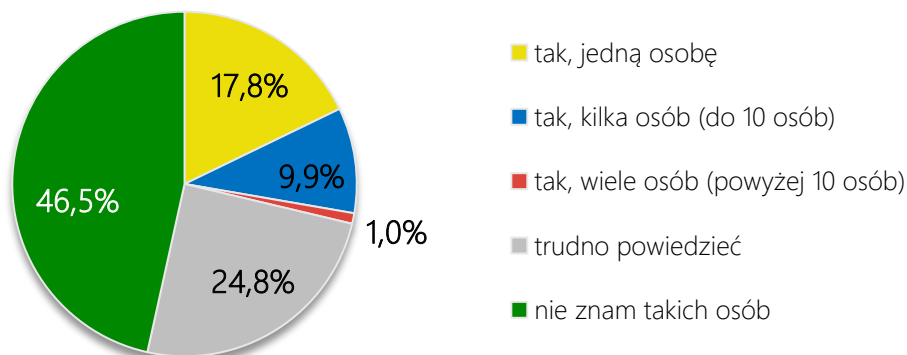
Wykres 4. Wykształcenie (N=101)

Przemoc domowa

W pierwszym pytaniu dotyczącym problemu przemocy, dorosłych mieszkańców Gminy zapytano o to, czy znają w swoim otoczeniu kogoś, kto jej doznaje. Twierdzącej odpowiedzi udzieliło 28,7% ankietowanych. Jak wynika z odpowiedzi badanych, 17,8% zna jedną taką osobę, 9,9% zna kilka (do 10 osób), z kolei 1,0% deklaruje znajomość wielu takich osób (powyżej 10).

Wykres 5. Czy zna Pan/i w swoim otoczeniu kogoś, kto jest osobą doznającą przemocy domowej? (N=101)

Dorosłych mieszkańców Gminy zapytano o to, kim są osoby, które doświadczają przemocy domowej. Z danych wynika, że takimi osobami są najczęściej dorośli, mający 18-60 lat (22 osoby, tj. 75,9%). Wskazywano również na osoby starsze, powyżej 60 roku życia (8 osób, tj. 27,6%). Jedna osoba (tj. 3,4%) zadeklarowała, że jest to dziecko do 18 roku życia.

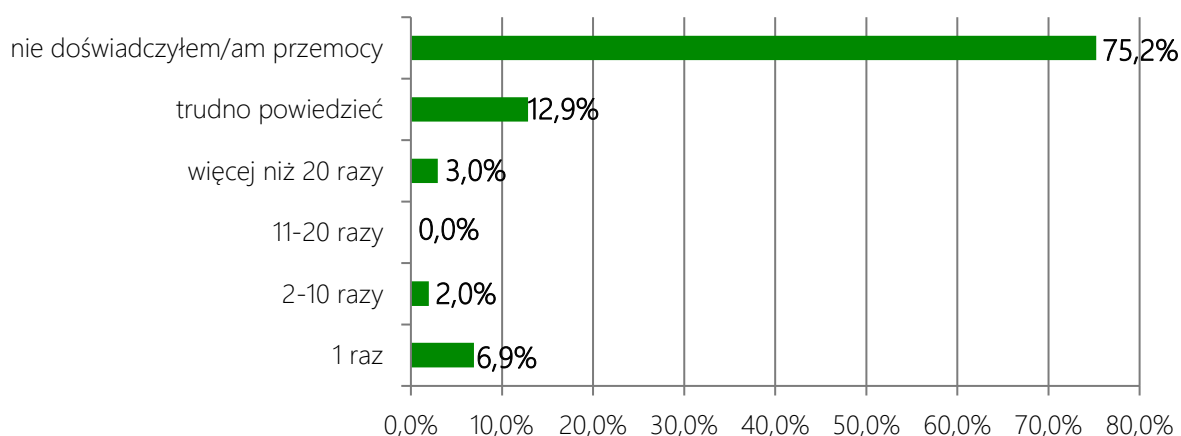
Tabela 5. Kim jest osoba, która doświadcza przemocy domowej? (N=29)

Odpowiedź	%	Liczba odp.
dzieckiem do 18 roku życia	3,4%	1
osobą dorosłą mającą 18-60 lat	75,9%	22
osobą starszą, powyżej 60 roku życia	27,6%	8

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Kolejne pytanie zadane badanym dotyczyło tego, jak często w okresie ostatnich 12 miesięcy zdarzyło im się doświadczać problemu przemocy domowej. 11,9% badanych przyznało, że taka sytuacja miała miejsce, z czego na odpowiedź „1 raz” wskazało 6,9% respondentów, 2-5 razy – 2,0%, a więcej niż 20 razy – 3,0%. Zdecydowana większość ankietowanych, bo aż 75,2% nie doświadczyła przemocy we wskazanym okresie. Jednocześnie 12,9% ankietowanych wskazało na odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wykres 6. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy w swoim domu? (N= 101)

Mieszkańcy, którzy przyznali, że doznali przemocy, zostali następnie poproszeni o określenie jej rodzaju. Z deklaracji ankietowanych wynika, że większość z nich doświadczyła przemocy psychicznej (8 osób, tj. 66,7%). 33,3% ankietowanych wskazało na przemoc ekonomiczną (4 osoby). 3 badanych doświadczyło przemocy fizycznej (25,0%), a 2 respondentów zaniedbania (16,7%).

Tabela 6. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? (N=12)

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przemoc psychiczna	66,7%	8
przemoc ekonomiczna	33,3%	4
przemoc fizyczna	25,0%	3
zaniedbanie	16,7%	2
przemoc seksualna	0,0%	0
nie wiem	0,0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Zapytaliśmy respondentów również o to, kto stosował wobec nich przemoc. Analiza materiału badawczego wykazała, że 4 ankietowanych doznało przemocy ze strony partnera/partnerki (33,3%). 3 osoby wskazały na męża/żonę (25,0%). Po 2 badanych doświadczyło przemocy ze strony taty lub rodzeństwa (po 16,7%). Po 1 badanym doznało przemocy ze strony mamy, dziadków lub dalszych członków rodziny (po 8,3%).

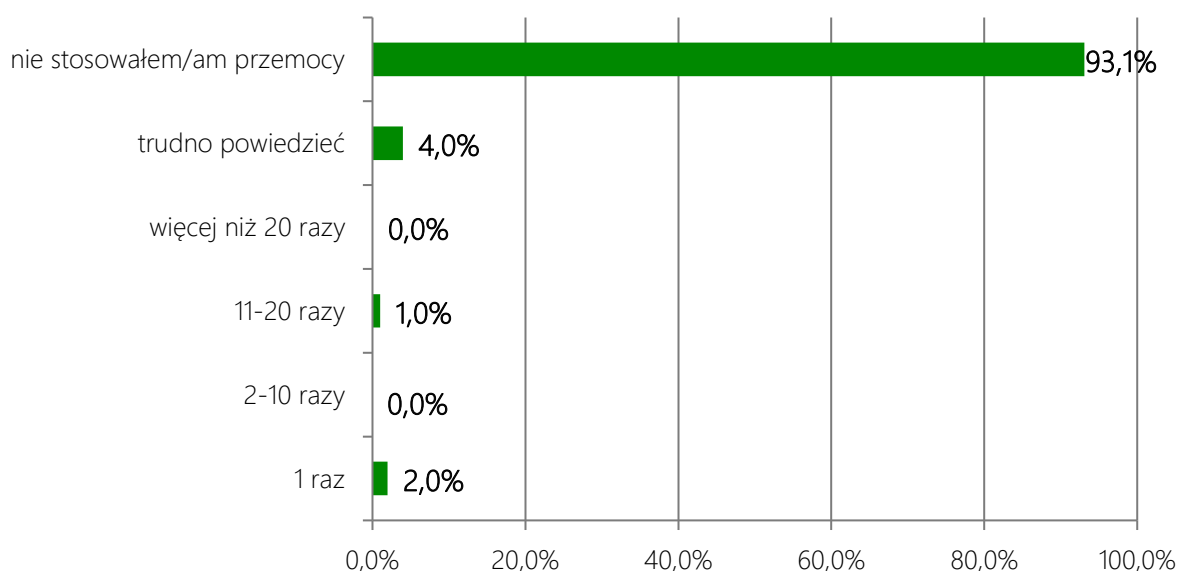
Tabela 7. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? (N=12)

Odpowiedź	%	Liczba odp.
partner/partnerka	33,3%	4
mąż/zona	25,0%	3
tata	16,7%	2
rodzeństwo	16,7%	2
mama	8,3%	1
dziadkowie	8,3%	1
dalsi członkowie rodziny	8,3%	1
dziecko/dzieci	0,0%	0
inne osoby	0,0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Kolejne pytanie dotyczyło tego, jak często badani w ciągu ostatnich 12 miesięcy stosowali przemoc wobec członka swojej rodziny. 3,0% ankietowanych przyznało, że we wskazanym okresie stosowało przemoc, z czego 2,0% stosowało ją 1 raz, a 1,0% od 11 do 20 razy. Zdecydowana większość, bo 93,1% nie stosowała przemocy domowej we wskazanym okresie. 4,0% ankietowanych udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

Wykres 7. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosował/a Pan/i przemoc wobec członka swojej rodziny? (N=101)

Ankietowanych, którzy w ciągu ostatni 12 miesięcy stosowali przemoc domową zapytano o to, jakie rodzaju była to przemoc. Wszyscy badani odpowiadający na to pytanie zadeklarowali, że była to przemoc psychiczna (3 osoby, tj. 100%). 2 osoby wskazały na przemoc fizyczną (66,7%), a 1 na przemoc ekonomiczną (33,3%).

Tabela 8. Jakiego rodzaju przemoc Pan/i zastosował/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? (N=3)

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przemoc psychiczna	100,0%	3
przemoc fizyczna	66,7%	2
przemoc ekonomiczna	33,3%	1
przemoc seksualna	0,0%	0
zaniedbanie	0,0%	0
nie wiem	0,0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W dalszej kolejności ankietowanych zapytano o to, wobec kogo stosowali przemoc. Wszyscy badani odpowiadający na to pytanie zadeklarowali, że skierowali ją w stronę dalszych członków rodziny (3 osoby, tj. 100%). 1 badany wskazał na rodzeństwo (33,3%).

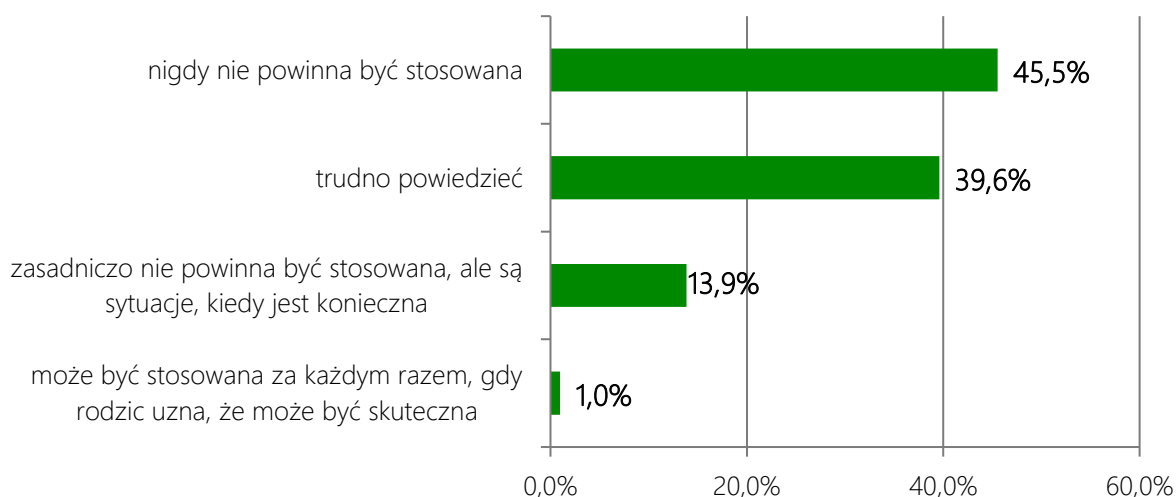
Tabela 9. W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe? (N=3)

Odpowiedź	%	Liczba odp.
dalszych członków rodziny	100,0%	3
rodzeństwa	33,3%	1
mamy	0,0%	0
taty	0,0%	0
partnera/partnerki	0,0%	0
męża/żony	0,0%	0
dziadków	0,0%	0
dziecka/dzieci	0,0%	0
innych osób	0,0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

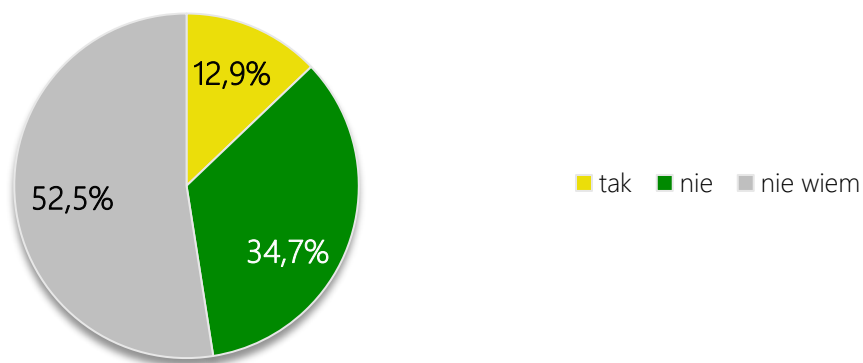
Kolejną analizowaną w Diagnozie kwestią była opinia dorosłych mieszkańców Gminy na temat stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci. Warto zwrócić uwagę na to, że 13,9% badanych uważa, że zasadniczo takie kary nie powinny być stosowane, ale są sytuacje, kiedy jest to konieczne. 39,6% respondentów zaznaczyło odpowiedź „trudno powiedzieć”, a 1,0% badanych uważa, że mogą one być stosowane za każdym razem, gdy rodzic uzna, że mogą być skuteczne. 45,5% uważa, że takie kary nigdy nie powinny być stosowane.

Wykres 8. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. klaps) może być metodą wychowawczą, która: (N=101)

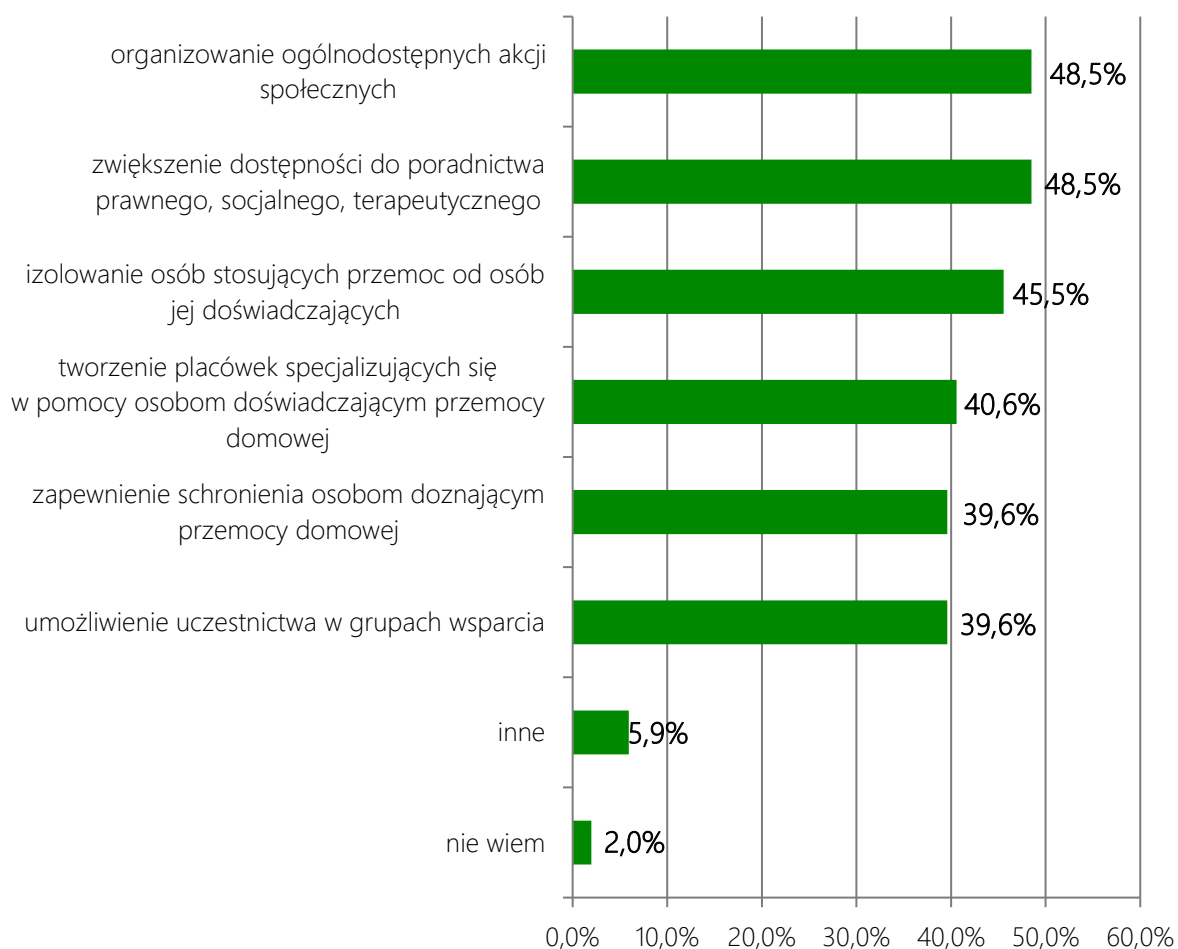
Ankietowanych zapytano także o to, czy uważają przemoc domową jako znaczny problem występujący na terenie Gminy. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło 12,9% badanych, a przeczącej 34,7% respondentów. Ponad połowa ankietowanych, bo 52,5%, zaznaczyła odpowiedź „nie wiem”.

Wykres 9. Czy postrzega Pan/i przemoc domową jako znaczny problem występujący na terenie Gminy? (N=101)

Kolejna poruszana w badaniu kwestia dotyczyła działań, które w opinii dorosłych mieszkańców Gminy byłyby najskuteczniejsze wobec osób doznających przemocy domowej. Najczęściej wskazywano na: organizowanie ogólnodostępnych akcji społecznych oraz zwiększanie dostępności do poradnictwa prawnego, socjalnego i terapeutycznego (po 48,5%), izolowanie osób stosujących przemoc od osób jej doświadczających (45,5%) oraz tworzenie placówek specjalizujących się w pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej (40,6%). Wśród odpowiedzi „inne” (5,9%) wskazywano np. na *konieczność zaangażowania kompetentnych i bezstronnych psychologów i pedagogów w szkołach na terenie Gminy*.

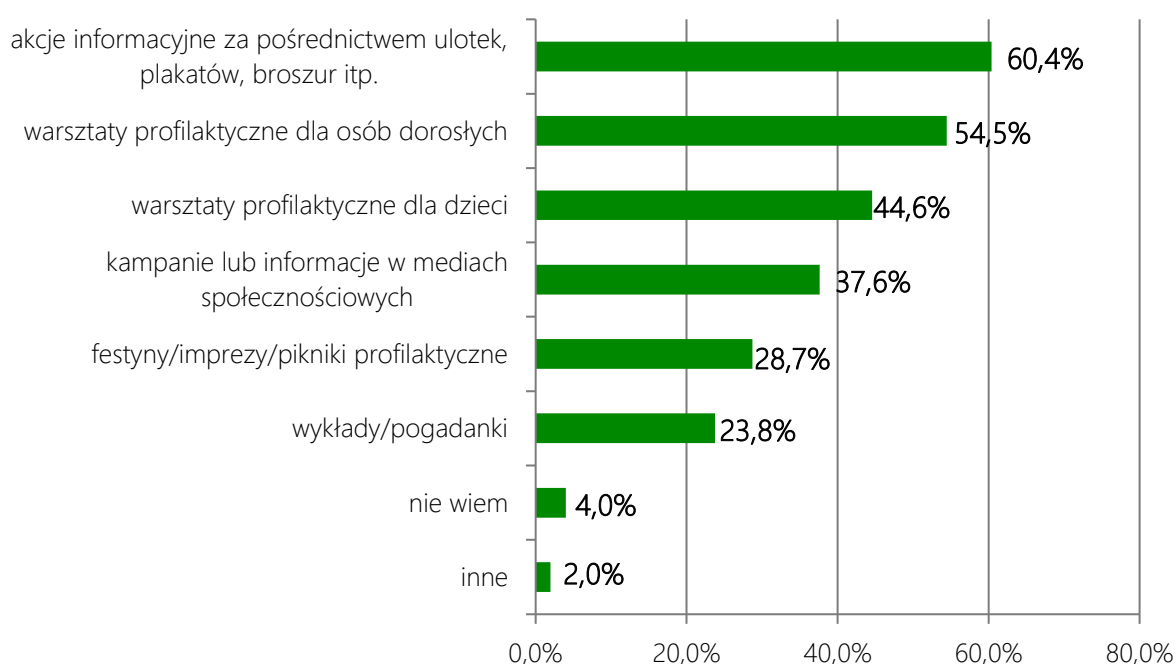
Wykres 10. Jakie działania według Pana/i byłyby najskuteczniejsze wobec osób doznających przemocy domowej? (N=101)

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Badanych poproszono również o wskazanie, które z wymienionych działań profilaktycznych mogą przynieść według nich najlepsze efekty, jeśli chodzi o zapobieganie przemocy domowej. Za najbardziej efektywne uznano akcje informacyjne za pośrednictwem ulotek, plakatów, broszur itp. (60,4%), warsztaty profilaktyczne dla osób dorosłych (54,5%) oraz warsztaty profilaktyczne dla dzieci (44,6%).

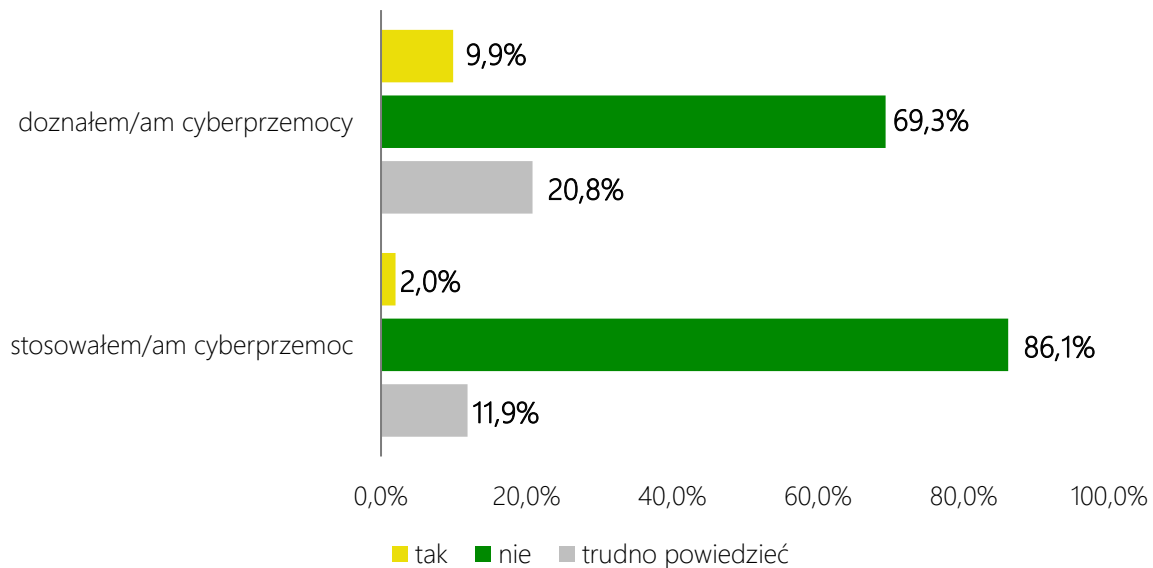
Wykres 11. Poniżej wymieniono różne formy działań profilaktycznych. Które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty, jeśli chodzi o zapobieganie przemocy domowej? (N=101)

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

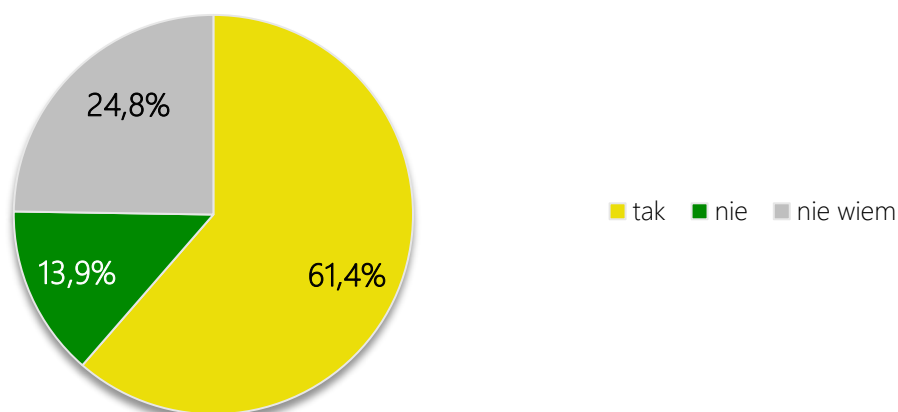
Kolejne dwa pytania dotyczyły doświadczania oraz stosowania cyberprzemocy. Wyniki zaprezentowano na jednym wykresie. Tego rodzaju przemocy doświadczyło 9,9% badanych, natomiast stosowało ją 2,0% ankietowanych. 20,8% respondentów nie potrafiło określić, czy doznało cyberprzemocy, a 11,9% czy ją stosowało.

Wykres 12. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (czyli przemocy w Internecie)? (N=101)

Ostatnie pytanie zadane dorosłym mieszkańcom Gminy dotyczyło tego, czy uważają oni przemoc domową za przestępstwo. Jak wynika z danych, twierdzącej odpowiedzi udzieliło 61,4% ankietowanych. Przeciwnego zdania było 13,9% badanych. 24,8% respondentów zaznaczyło odpowiedź „nie wiem”.

Wykres 13. Czy Pana/i zdaniem przemoc domowa jest przestępstwem? (N=101)

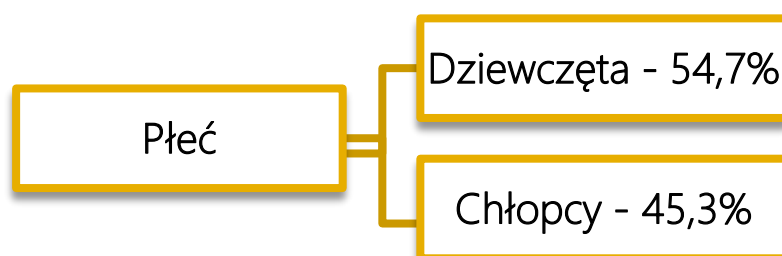

Analiza wyników badania przeprowadzonego wśród uczniów

Struktura badanej próby

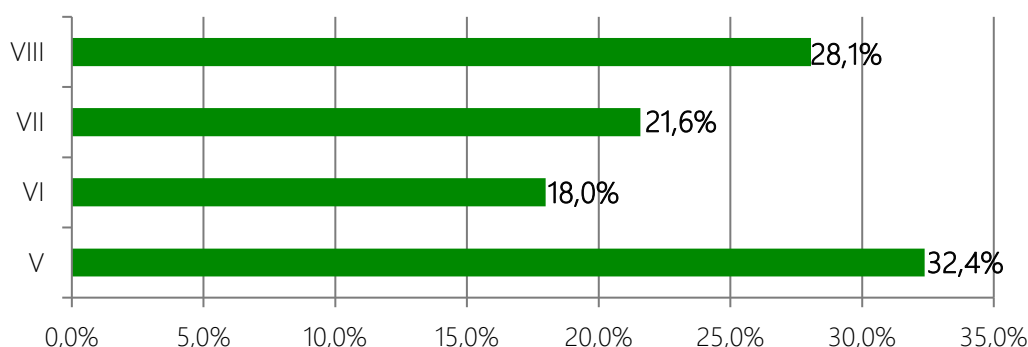
W badaniu diagnozującym problem przemocy domowej na terenie gminy Tuszów Narodowy wzięło udział także 139 uczniów. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby ze względu na płeć. Można zauważyć, że pod względem liczby wypełnionych ankiet, w badaniu niewielką przewagę miały dziewczęta – stanowiły one 54,7% ogółu.

Rysunek 2. Płeć (N=139)

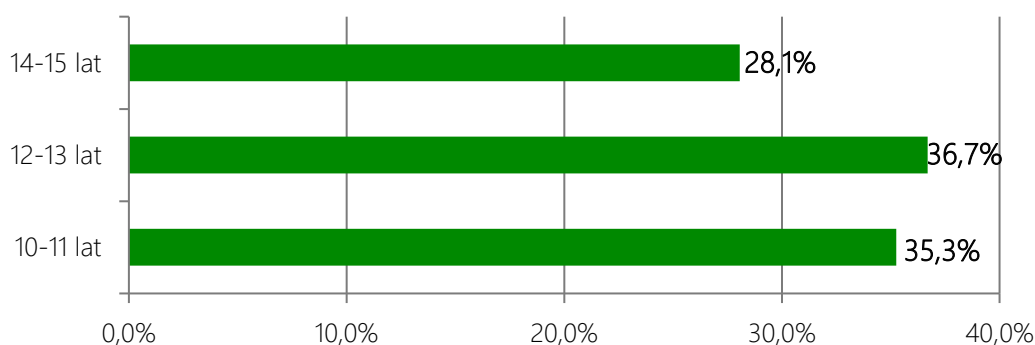
Poniższy wykres prezentuje strukturę badanej próby w podziale na przynależność do danej klasy. Najwięcej ankietowanych uczyło się w klasie V szkoły podstawowej – 32,4%. Do klasy VIII uczęszczało 28,1% respondentów. 21,6% uczniów kształciło się w klasie VII, a 18,0% w klasie VI.

Wykres 14. Klasa (N=139)

Wśród uczniów biorących udział w badaniu, największą część kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci mający 12-13 lat (36,7%). Nieznacznie mniej, bo 35,3% młodych mieszkańców Gminy było w wieku 10-11 lat. 28,1% ankietowanych miało w chwili badania 14-15 lat.

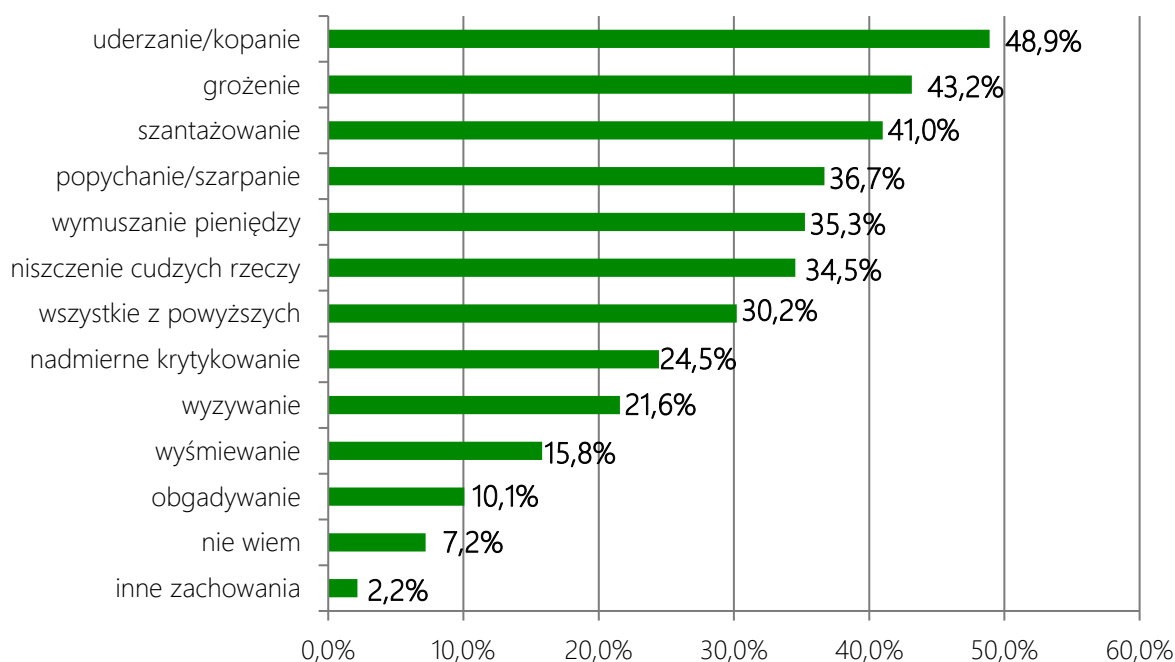
Wykres 15. Wiek (N=139)

Przemoc domowa

W pierwszej kolejności weryfikacji poddane zostało to, jakie zachowania badani uczniowie uważają za przemocowe. Ankietowani wskazywali najczęściej na: uderzanie/kopanie (48,9%), grożenie (43,2%) oraz szantażowanie (41,0%). Najrzadziej zaznaczano: wyzywanie (21,6%), wyśmiewanie (15,8%) oraz obgadywanie (10,1%). 7,2% badanych zaznaczyło odpowiedź „nie wiem”, a 2,2% wskazało na inne, bliżej nieokreślone zachowania. Szczegółowe dane zaprezentowano na kolejnym wykresie.

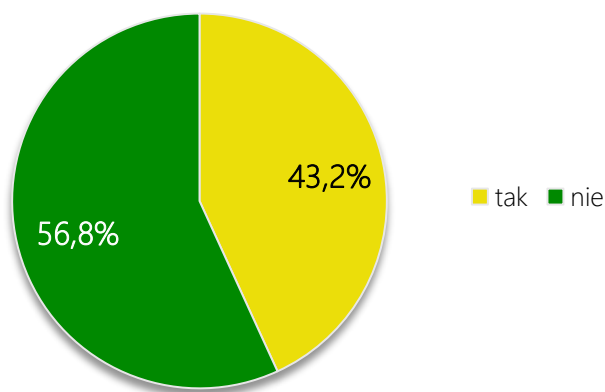
Wykres 16. Jakie zachowanie jest Twoim zdaniem przemocą? (N=139)

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Następnie badanych uczniów zapytano o to, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyli przemocy. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło 43,2% ankietowanych. Przeciwnie odpowiedziało 56,8% respondentów.

Wykres 17. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? (N=139)

W celu pogłębionej analizy określono również, jakie osoby stosowały przemoc wobec uczniów. Na podstawie udzielonych odpowiedzi możemy stwierdzić, że ankietowani najczęściej doświadczali przemocy ze strony uczniów ze szkoły – 37 osób, tj. 66,1% oraz rodzństwa – 24 osoby, tj. 42,9%. Odpowiedzi padały także

na kolegów/koleżanki spoza szkoły (15 osób, tj. 26,8%). 11 osób, tj. 12,5% wskazało na „inne osoby”, typując m.in. na przyjaciół. Po 2 osoby, tj. po 3,6%, wymienili mamę oraz tatę.

Tabela 10. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? (N=60)

Odpowiedź	%	Liczba odp.
uczniowie ze szkoły	66,1%	37
rodzeństwo	42,9%	24
koledzy/koleżanki spoza szkoły	26,8%	15
inne osoby	12,5%	7
mama	3,6%	2
tata	3,6%	2

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Poniższa tabela przedstawia odpowiedzi uczniów dotyczące rodzajów doznawanej przez nich przemocy. Przemocy psychicznej doświadczyło 32 badanych (58,2%), a przemocy fizycznej 31 osób (56,4%). 6 osób (10,9%) wskazało na przemoc na tle seksualnym, a 2 osoby (3,6%) doświadczyło zaniedbania.

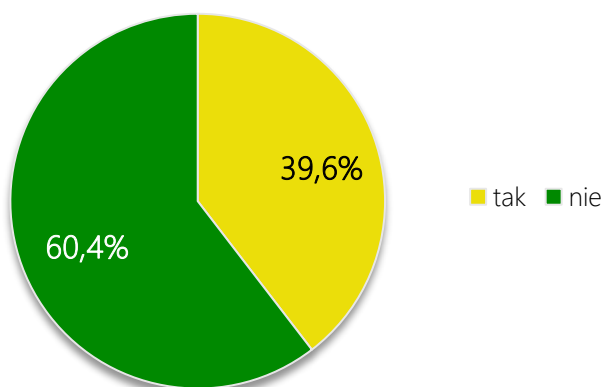
Tabela 11. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? (N=60)

Odpowiedź	%	Liczba odp.
ktoś mnie przezywał, groził mi, upokarzał, straszył, wyśmiewał itp.	58,2%	32
ktoś mnie bił, kopał, szarpał, dusił, popychał, spoliczkował itp.	56,4%	31
ktoś dotykał mnie w miejsca, w które sobie tego nie życzyłem/am, mówił o moim ciele w sposób który mnie zawstydział itp.	10,9%	6
nie miałem/am zapewnionej opieki, kiedy byłem/am chory/a, wsparcia i pomocy od rodziców/opiekunów kiedy miałem/am problemy, dostawałem/am zbyt mało jedzenia dlatego przez dłuższy czas byłem/am głodny/a itp.	3,6%	2

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W następnym pytaniu uczniowie zostali poproszeni o określenie, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której to oni zastosowali przemoc wobec innych osób. Na to pytanie, twierdzącej odpowiedzi udzieliło 39,6% uczniów.

Wykres 18. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? (N=139)

Badani uczniowie w dalszej kolejności zostali zapytani o rodzaj przemocy, jaką zastosowali. Możemy zauważyć, iż przemoc fizyczną zastosowało 31 osób, tj. 58,5%, a przemoc psychiczną 29 osób, tj. 54,7%. 6 osób, tj. 11,3% ankietowanych, stosowało przemoc na tle seksualnym. 2 osoby pominęły to pytanie.

Tabela 12. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś (N=53)

Odpowiedź	%	Liczba odp.
biłem/am kogoś, kopałem/am, szarpałem/am, dusiłem/am, popychałem/am, spoliczkowałem/am itp.	58,5%	31
przezywałem/am kogoś, groziłem/am komuś, upokarzałem/am kogoś, straszyłem/am, wyśmiewałem/am itp.	54,7%	29
dotykałem/am kogoś w miejsca, w które sobie ta osoba tego nie życzył/a, mówiłem/am o czymś w sposób który ją zawstydział itp.	11,3%	6

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Analizie poddane zostały również odpowiedzi uczniów na pytanie o to, wobec kogo zdarzyło im się stosować przemoc. Przeważająca część ankietowanych przyznała się do przemocy wobec rodzeństwa – wskazały na to 32 osoby, tj. 58,2%. Odpowiedzi respondentów padały także na kolegów/koleżanki spoza szkoły (21 osób, tj. 38,2%), uczniów ze szkoły (18 osób, tj. 32,7%) oraz na inne osoby (10 osób, tj. 18,2%), gdzie podawano np. mamę lub przyjaciółkę.

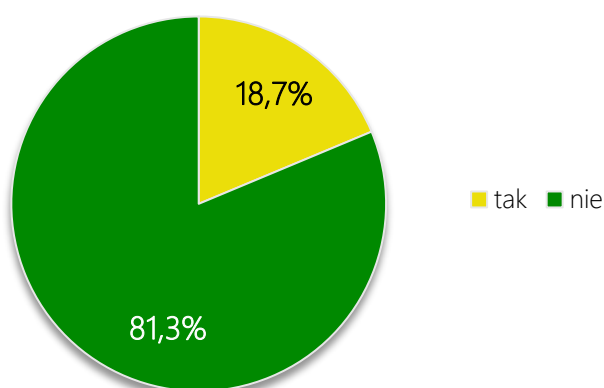
Tabela 13. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? (N=55)

Odpowiedź	%	Liczba odp.
Rodzeństwa	58,2%	32
kolegów/koleżanek spoza szkoły	38,2%	21
uczniów ze szkoły	32,7%	18
innych osób	18,2%	10

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Badanych uczniów zapytano także o to, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło im się być świadkami sytuacji, w której ktoś w ich domu stosował przemoc. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło 18,7% ankietowanych. Przeciwnie zadeklarowało 81,3% respondentów.

Wykres 19. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się być świadkiem sytuacji, w której ktoś w Twoim domu stosował przemoc? (N=139)

Kolejne pytanie dotyczyło tego, kto stosował przemoc w domu badanych, wówczas gdy byli oni tego świadkami. Najczęściej wskazywano na rodzeństwo (13 osób, tj. 56,5%), tatę i dalszych członków rodziny (po 6 osób, tj. po 26,1%). 4 osoby, tj. 17,4%, zaznaczyły odpowiedź „inne osoby”, podając m.in. dziadka. 3 osoby, tj. 13,0%, wskazało na mamę. 3 osoby pominęły to pytanie.

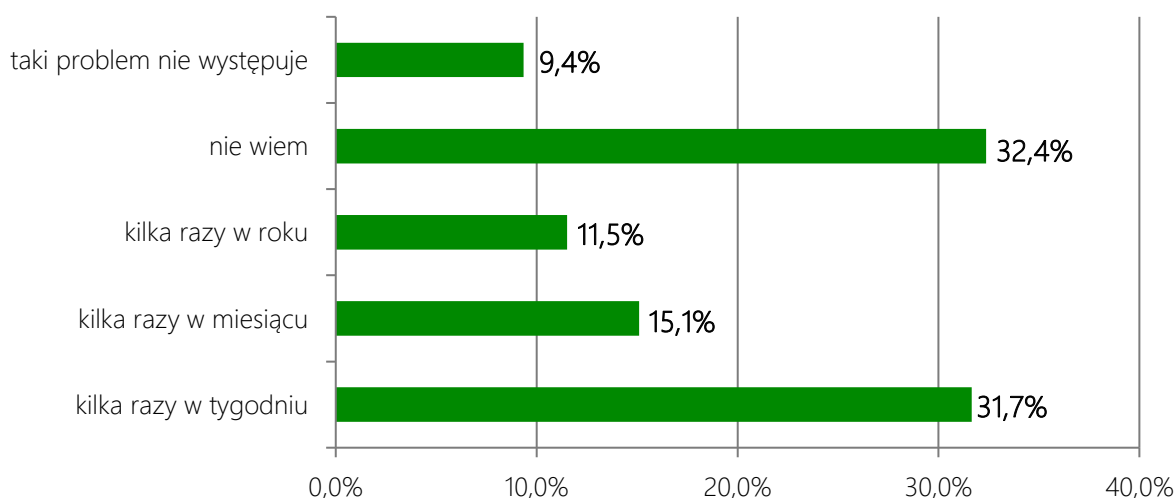
Tabela 14. Kto stosował przemoc w Twoim domu (kiedy byłeś/aś jej świadkiem)? (N=23)

Odpowiedź	%	Liczba odp.
Rodzeństwo	56,5%	13
Tata	26,1%	6
dalsi członkowie rodziny (np. wujek, ciocia, itp.)	26,1%	6
inne osoby	17,4%	4
Mama	13,0%	3

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

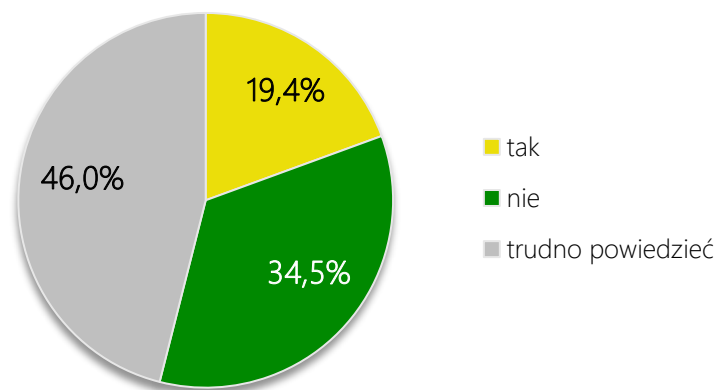
Obraz jaki wyłania się z badania to znaczny odsetek uczniów deklarujących występowanie w swojej szkole przemocy – przyznała to ponad połowa uczniów (58,3%). Z udzielonych przez 11,5% uczniów odpowiedzi wynika, że zdarzenia takie w ich szkole mają miejsce kilka razy w roku, według 15,1% – kilka razy w miesiącu, a zdaniem 31,7% – kilka razy w tygodniu.

Wykres 20. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? (N=139)

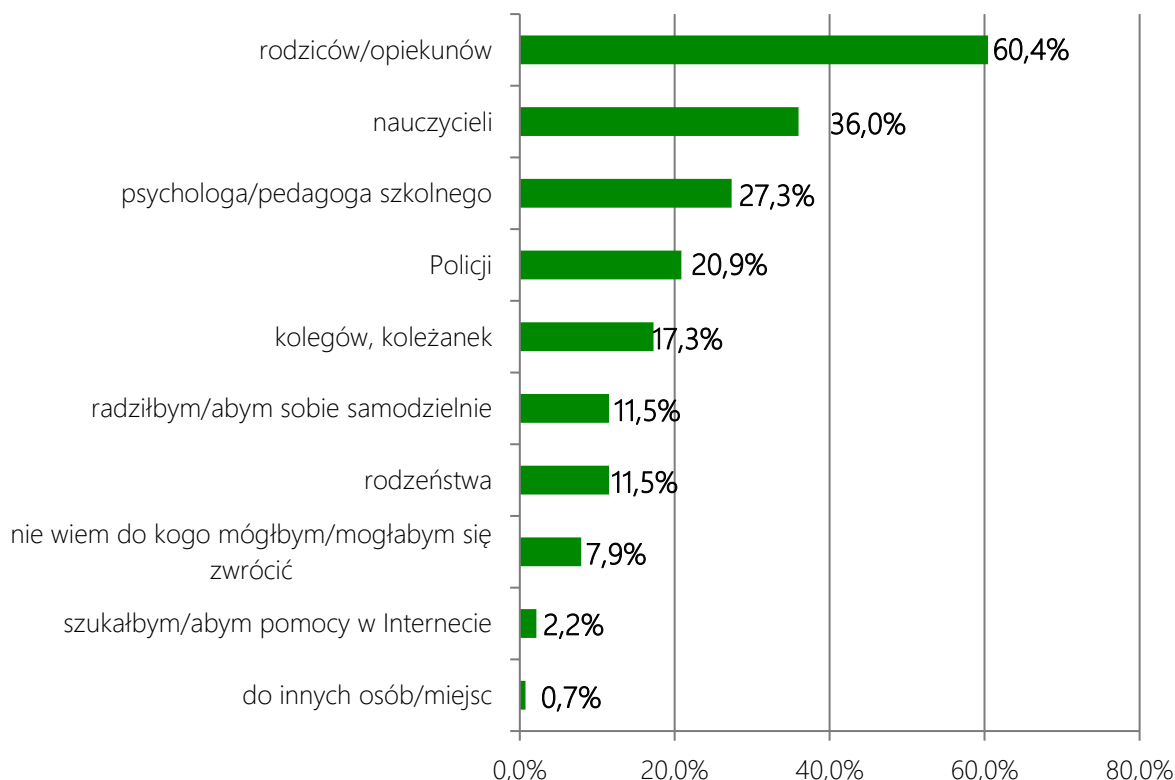
W dalszej części badanych uczniów zapytano o to, czy uważają oni, że w niektórych sytuacjach można użyć przemocy (np. kiedy ktoś ich zdenerwuje). 19,4% ankietowanych uznało, że w niektórych sytuacjach przemoc jest uzasadniona. 34,5% respondentów było przeciwnego zdania, z kolei 46,0% uczniów miało problem z jednoznaczną odpowiedzią na to pytanie.

Wykres 21. Czy uważasz, że w niektórych sytuacjach można użyć przemocy (np. kiedy ktoś Cię zdenerwuje)? (N=139)

Badanych zapytano także o to, do kogo zwróciliby się o pomoc, w sytuacji doświadczania przemocy domowej lub rówieśniczej przez nich samych lub bliskie im osoby. Ankietowani najczęściej wskazywali na rodziców/opiekunów (60,4), nauczycieli (36,0%), psychologa/pedagoga szkolnego (27,3%). Najrzadziej wskazywano na radzenie sobie samodzielnie oraz szukanie pomocy u rodzeństwa (po 11,5%) bądź w Internecie (2,2%). 7,9% respondentów przyznało, że nie wiedzą do kogo mogliby się zwrócić o pomoc. 0,7% badanych zaznaczyło opcję świadczącą o wyborze innych, bliżej niekreślonych, miejsc lub osób. Szczegółowe dane zostały zaprezentowane na kolejnym wykresie.

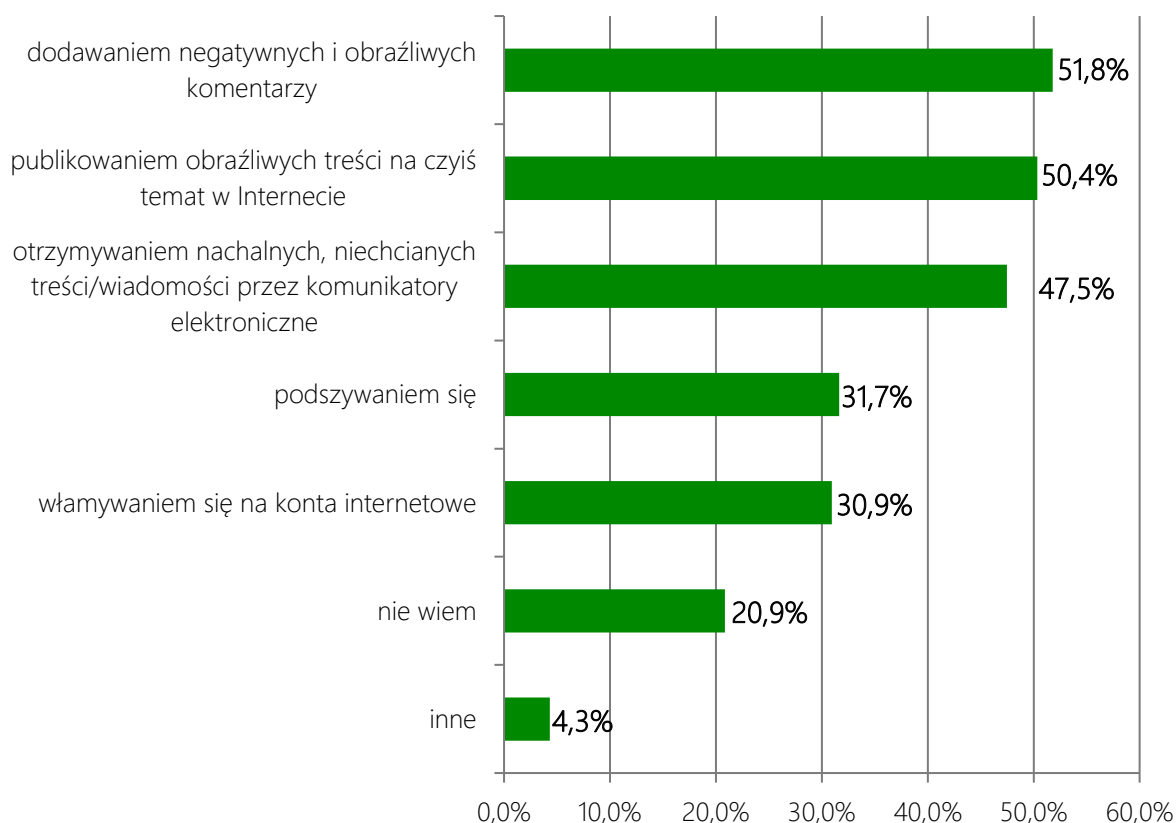
Wykres 22. Do kogo zwróciłbyś/abyś się o pomoc, gdybyś Ty lub ktoś z Twojego otoczenia doznawał przemocy domowej lub rówieśniczej? (N=139)

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Młodych respondentów zapytano również o to, czym według nich jest cyberprzemoc. Najczęściej wskazywano na: dodawanie negatywnych i obraźliwych komentarzy (51,8%), publikowanie obraźliwych treści na czyiś temat w Internecie (50,4%) oraz otrzymywanie nachalnych/niechcianych wiadomości przez komunikatory elektroniczne (47,5%). Nieco rzadziej za cyberprzemoc uznawano podszywanie się (31,7%) oraz włamywanie się na konta internetowe (30,9%). Spory odsetek badanych, bo aż 20,9%, przyznał, że nie ma wiedzy na temat tego, czym jest cyberprzemoc. 4,3% respondentów wskazało na inne, bliżej nieokreślone zachowania.

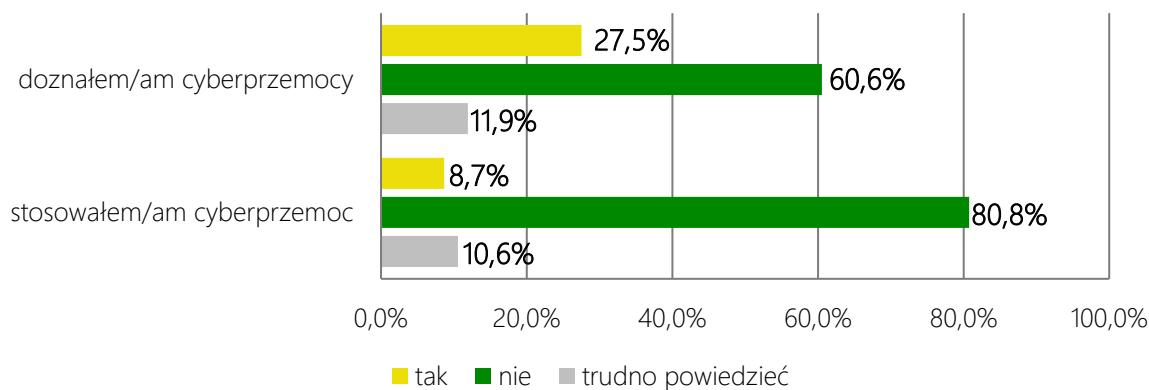
Wykres 23. Czym według Ciebie jest cyberprzemoc (N= 139)

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Kolejne pytanie dotyczyło doświadczania oraz stosowania cyberprzemocy przez badanych uczniów. Na podstawie danych zaważyć można, że ten problem dotyka w większym stopniu uczniów niż dorosłych. Tego rodzaju przemocy doświadczyło 27,5% badanych, natomiast stosowało ją 8,7% respondentów. 11,9% respondentów nie potrafiło określić, czy doznało cyberprzemocy, a 10,6% czy ją stosowało. Szczegółowe dane przedstawiono na kolejnym wykresie.

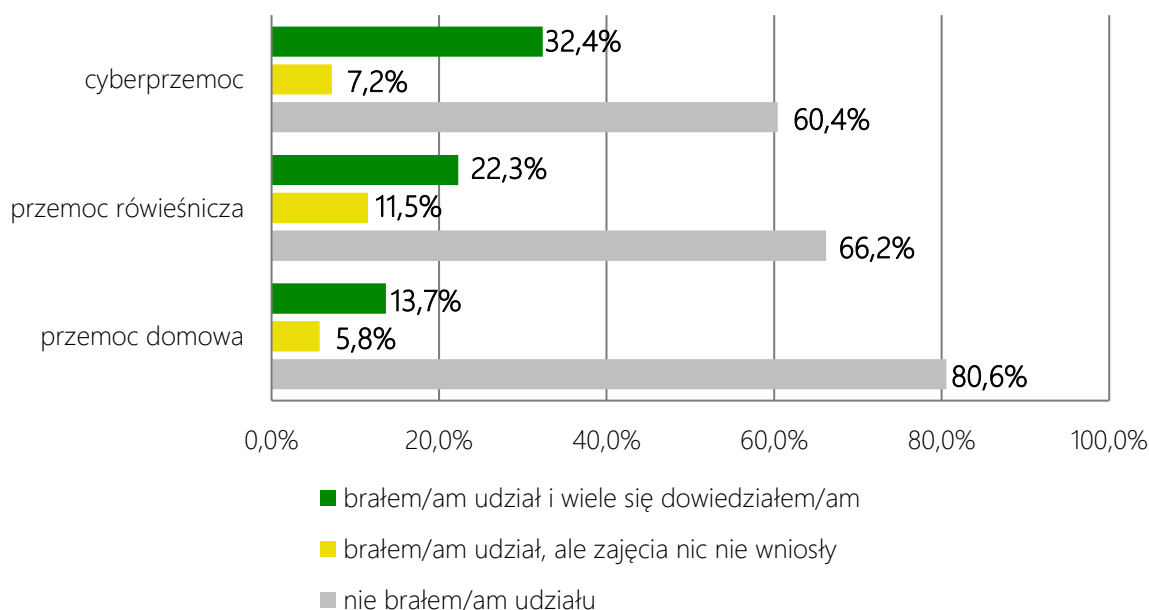
Wykres 24. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? (N=139)

Ostatnie pytania zadane uczniom dotyczyły działań profilaktycznych dotyczących przemocy domowej, rówieśniczej oraz cyberprzemocy. W pierwszej kolejności badanych zapytano o to, czy w ciągu ostatnich 2 lat brali udział w profilaktycznych zajęciach w swojej szkole. W przypadku:

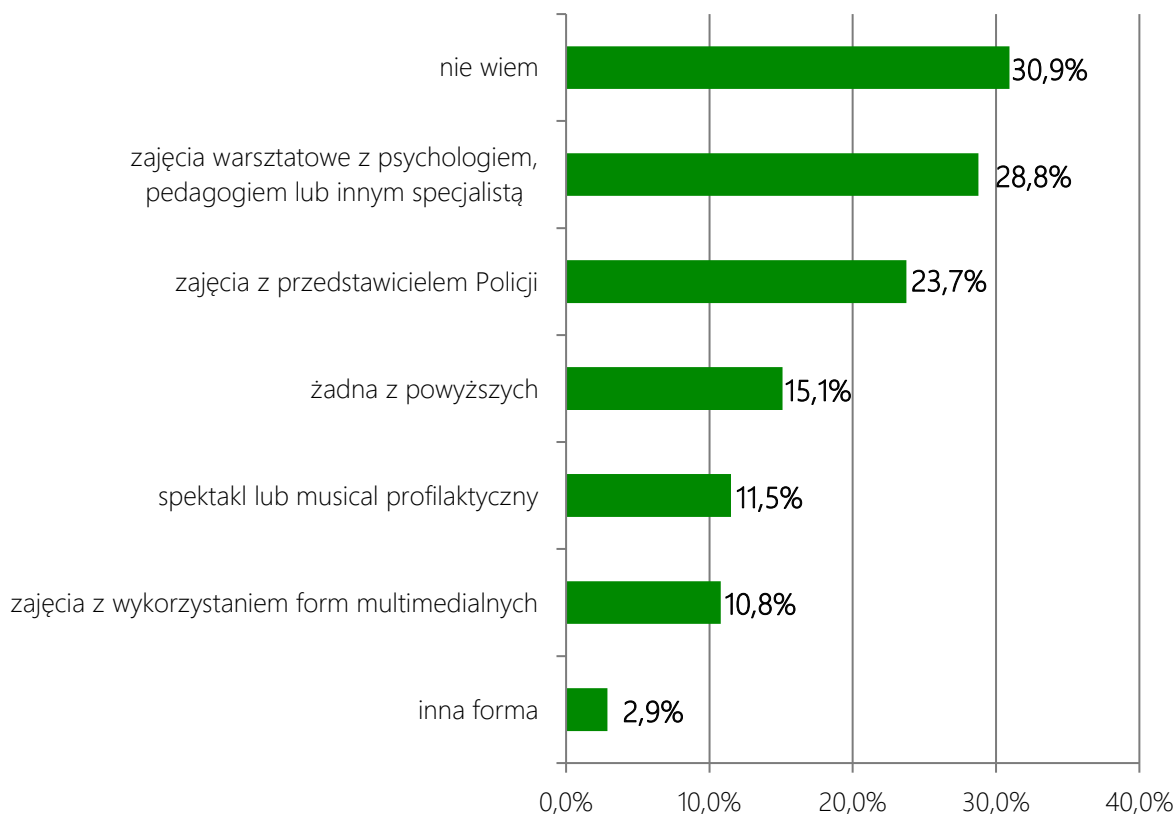
- zajęć profilaktycznych z cyberprzemocy: 60,4% ankietowanych nie brało w nich udziału, 7,2% badanych brało udział, ale twierdzą, że zajęcia te nic nie wniosły, a 32,4% uczniów brało w nich udział i uważają oni, że wiele się dzięki nim dowiedzieli;
- przemocy rówieśniczej: 66,2% ankietowanych nie brało udziału w zajęciach. 11,5% badanych brało udział, ale twierdzą, że zajęcia te nic nie wniosły, a 22,3% uczniów brało w nich udział i uważają, że wiele się dzięki nim dowiedzieli;
- przemocy domowej: 80,6% ankietowanych nie brało udziału w zajęciach. 5,8% badanych brało udział, ale twierdzą, że zajęcia te nic nie wniosły, a 13,7% uczniów brało w nich udział i uważają, że wiele dzięki nim dowiedzieli.

Wykres 25. Czy w przeciągu ostatnich 2 lat brałeś/aś udział w szkolnych zajęciach profilaktycznych dotyczących przemocy domowej, rówieśniczej i cyberprzemocy? (N=139)

Kolejne pytanie zadane uczniom dotyczyło tego, jakie formy zajęć profilaktycznych są według nich najciekawsze/najefektywniejsze. Najczęściej wskazywano na odpowiedź „nie wiem” – 30,9%. Zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą są najciekawsze/najefektywniejsze dla 28,8% ankietowanych. Zajęcia z przedstawicielem Policji wskazało 23,7% respondentów, 11,5% wybrało spektakl lub musical profilaktyczny, a 10,8% badanych na zajęcia z wykorzystaniem form multimedialnych. 15,1% ankietowanych uznało, że żadne działania, wymienione w kafeterii odpowiedzi, nie są dla nich ciekawe ani nie byłyby efektywne. 2,9% badanych wskazało na inne odpowiedzi, gdzie podawano np. rozmowę z najbardziej zaufaną osobą.

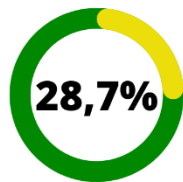
**Wykres 26. Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/
najefektywniejsza? (N=139)**

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

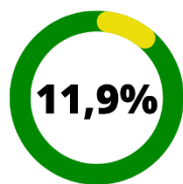
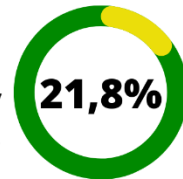
PODSUMOWANIE BADAŃ

Dorośli mieszkańcy

Odsetek respondentów, którzy znają w swoim otoczeniu kogoś, kto doświadcza przemocy domowej.

Odsetek ankietowanych, którzy znają w swoim otoczeniu dorosłych doświadczających przemocy domowej (osoby mające 18-60 lat).

Odsetek badanych, którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyli przemocy domowej.

Odsetek ankietowanych, którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyli przemocy psychicznej.

Odsetek respondentów, którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyli przemocy ze strony partnera/partnerki.

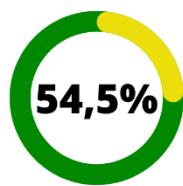
Odsetek ankietowanych, którzy przyznali, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy stosowali przemoc.

Odsetek badanych, którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy stosowali przemoc psychiczną.

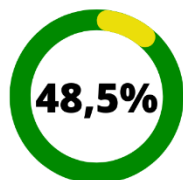
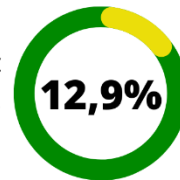
Odsetek respondentów, którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy stosowali przemoc wobec dalszych członków rodziny.

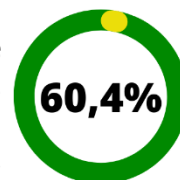
Odsetek respondentów, którzy nie negują jednoznacznie stosowania kar fizycznych (wraz z odpowiedziami „trudno powiedzieć”).

Odsetek ankietowanych, którzy uznają przemoc domową jako istotny problem na terenie Gminy.

Odsetek badanych, którzy uważają organizowanie ogólnopolskich akcji społecznych oraz zwiększenie dostępności do różnego rodzaju poradnictwa jako najskuteczniejsze działania wobec osób doznających przemocy domowej.

Odsetek ankietowanych, którzy uważają akcje informacyjne za pośrednictwem ulotek, broszur itp. za najbardziej skuteczne, jeśli chodzi o zapobieganie przemocy domowej.

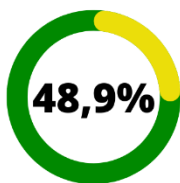

Odsetek respondentów, którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyli cyberprzemocy.

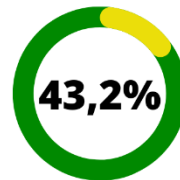
Odsetek ankietowanych, którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy stosowali cyberprzemoc.

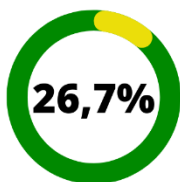
Uczniowie

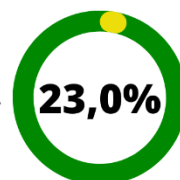
Odsetek respondentów, którzy przemoc utożsamiają z uderzaniem/kopaniem.

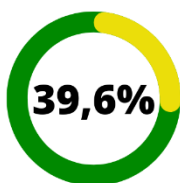
Odsetek ankietowanych, którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyli przemocy.

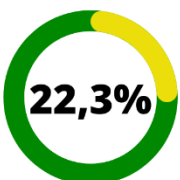
Odsetek badanych, którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyli przemocy ze strony uczniów z ich szkoły.

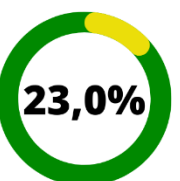
Odsetek ankietowanych, którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyli przemocy psychicznej.

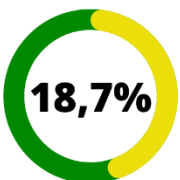
Odsetek respondentów, którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy stosowali przemoc.

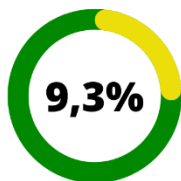
Odsetek ankietowanych, którzy przyznali, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy stosowali przemoc fizyczną.

Odsetek badanych, którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy stosowali przemoc wobec rodzeństwa.

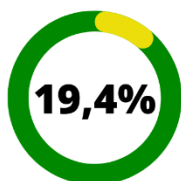
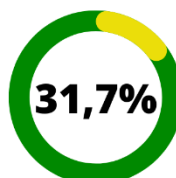

Odsetek respondentów, którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy byli świadkami stosowania przemocy w swoim domu.

Odsetek respondentów, którzy byli świadkami stosowania przemocy w swoim domu przez rodzeństwo.

Odsetek ankietowanych, którzy obserwują problem przemocy w swojej szkole kilka razy w tygodniu.

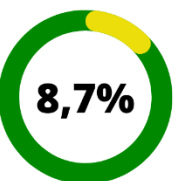
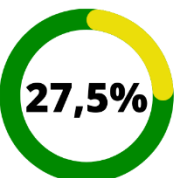
Odsetek badanych, którzy uważają, że w niektórych przypadkach użycie przemocy jest uzasadnione (np. gdy ktoś ich zdenerwuje).

Odsetek ankietowanych, którzy, gdyby doświadczali problemu przemocy, zwróciliby się o pomoc do rodziców/opiekunów.

Odsetek respondentów, którzy nie mają wiedzy na temat tego, czym jest cyberprzemoc.

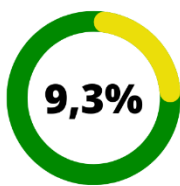
Odsetek ankietowanych, którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyli cyberprzemocy.

Odsetek badanych, którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy stosowali cyberprzemoc.

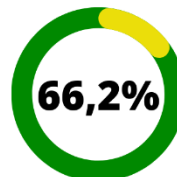
Odsetek respondentów, którzy w ciągu ostatnich 2 lat nie brali udziału w żadnych zajęciach profilaktycznych dotyczących cyberprzemocy w swojej szkole.

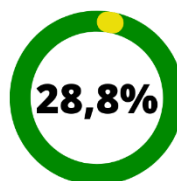
Odsetek respondentów, którzy w ciągu ostatnich 2 lat nie brali udziału w żadnych zajęciach profilaktycznych dotyczących cyberprzemocy w swojej szkole.

Odsetek respondentów, którzy w ciągu ostatnich 2 lat nie brali udziału w żadnych zajęciach profilaktycznych dotyczących przemocy rówieśniczej w swojej szkole.

Odsetek respondentów, którzy w ciągu ostatnich 2 lat nie brali udziału w żadnych zajęciach profilaktycznych dotyczących przemocy domowej w swojej szkole.

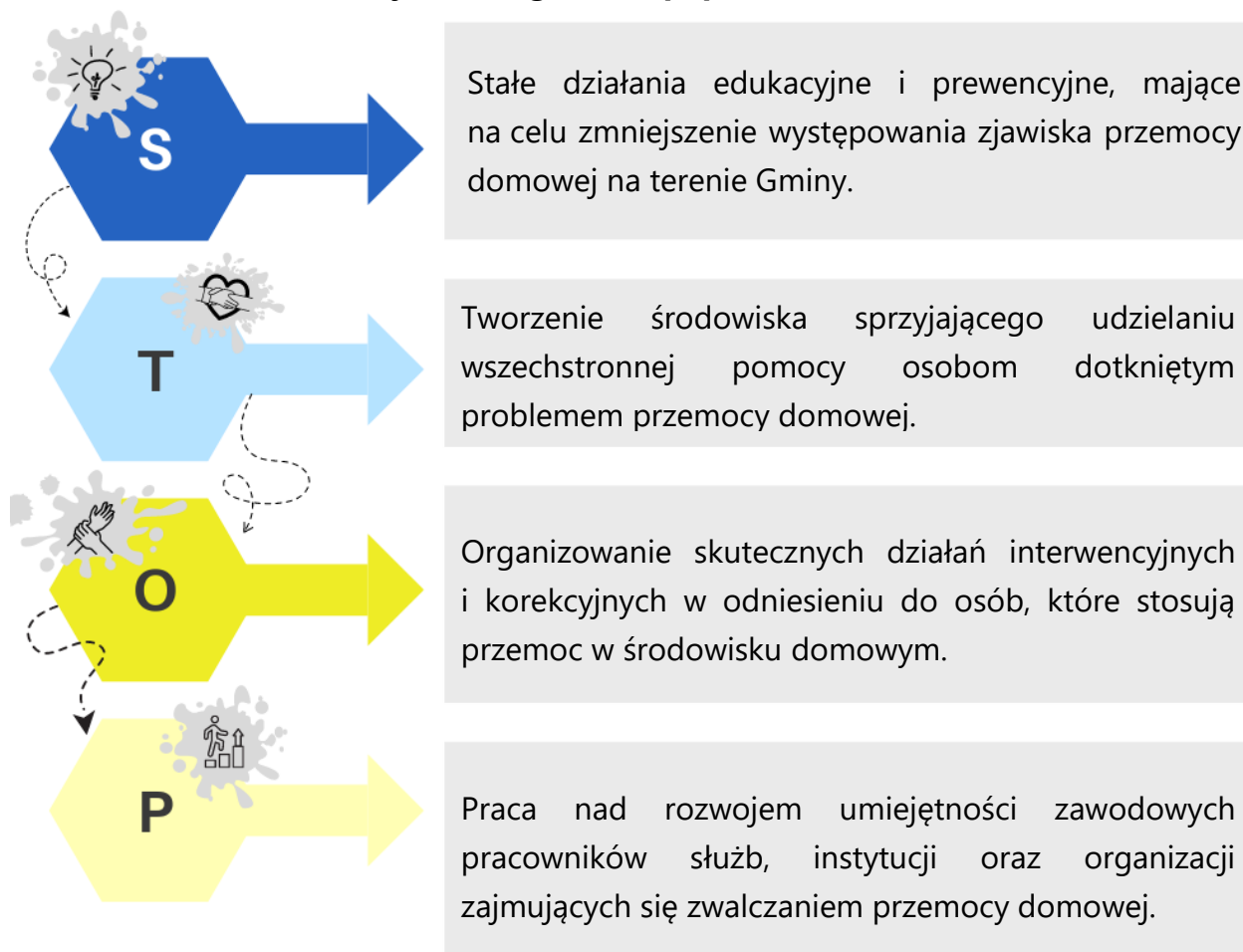
Odsetek ankietowanych, którzy, twierdzą, że najciekawszą/najefektywniejszą formą zajęć profilaktycznych są warsztaty z psychologiem lub innym specjalistą.

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Celem głównym Programu jest zwiększenie skuteczności działań i poziomu współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz dążenie do zmniejszenia skali tego zjawiska na terenie gminy Tuszów Narodowy.

Cel będzie realizowany w szczególności poprzez:

1. Stałe działania edukacyjne i prewencyjne, mające na celu zmniejszenie występowania zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy.

lp.	zadanie	wskaźnik	realizatorzy
1.	Inicjowanie większej liczby działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom.	Liczba zainicjowanych działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych.	ZI, UG, GOPS, GKRPA, KP, NGO, placówki oświatowe
2.	Upowszechnianie informacji na temat miejsc/osób udzielających pomocy i wsparcia w przypadku doświadczenia lub stosowania przemocy.	Liczba działań podjętych w celu upowszechnienia informacji.	ZI, UG, KP, GKRPA, GOPS, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
3.	Udział w ogólnopolskich kampaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej oraz organizacja lokalnych kampanii społecznych.	Liczba zrealizowanych kampanii na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.	ZI, UG, KP, GKRPA, GOPS, NGO, instytucje kulturalne i sportowo-rekreacyjne, placówki oświatowe
4.	Podnoszenie świadomości mieszkańców na temat przemocy domowej oraz związanych z nią innych problemów, w tym uzależnień, poprzez dystrybucję materiałów	Liczba działań podjętych w zakresie rozpowszechniania materiałów edukacyjnych.	ZI, UG, KP, GKRPA, GOPS, NGO, placówki oświatowe, instytucje kulturalne i sportowo-rekreacyjne,

	edukacyjnych, organizację pogadań, zamieszczanie informacji w mediach lokalnych, organizacjach kościelnych itp.	Liczba informacji w mediach lokalnych dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej.	placówki ochrony zdrowia
5.	Edukacja dzieci i młodzieży na temat rodzajów i form przemocy oraz zagrożeń wynikających z przemocy domowej i rówieśniczej i cyberprzemocy.	Liczba zrealizowanych programów/warsztatów.	UG, KP, GKRPA, GOPS, NGO, placówki oświatowe, instytucje kulturalne i sportowo-rekreacyjne
6.	Organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.	Liczba dostępnych miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.	UG, NGO, placówki oświatowe, instytucje kulturalne i sportowo-rekreacyjne
7.	Diagnozowanie i monitorowanie problemu przemocy na terenie Gminy poprzez organizowanie badań społecznych wśród mieszkańców i uczniów.	Liczba osób objętych badaniem w ramach diagnozy problemu przemocy.	GOPS, UG, placówki oświatowe
8.	Wdrażanie programów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodziców w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych.	Liczba zrealizowanych programów.	UG, NGO, placówki oświatowe

9.	Współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi w celu wprowadzenia elementów edukacji na temat zjawiska przemocy domowej w ramach działania projektów prowadzonych przez NGO.	Liczba zrealizowanych działań.	UG, NGO
10.	Prowadzenie poradnictwa, przede wszystkim poprzez działania edukacyjne ukierunkowane na wzmocnienie funkcji opiekuńczych i wychowawczych, alternatywnych wobec stosowania przemocy, jak również dotyczące wzrostu kompetencji rodziców i opiekunów w środowisku zagrożonym przemocą domową, a także w odniesieniu do grup ryzyka, np. małoletnich w ciąży.	Liczba placówek prowadzących poradnictwo w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.	UG, placówki oświatowe
		Liczba osób, którym udzielono porad.	
11.	Współpraca z mediami oraz sektorem NGO w celu upowszechniania informacji dotyczących możliwości i form uzyskania pomocy.	Liczba opracowanych materiałów informacyjnych.	UG, NGO, media

2. Tworzenie środowiska sprzyjającego udzielaniu wszechstronnej pomocy osobom dotkniętym problemem przemocy domowej.

Ip.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Zapewnienie ochrony osobom doświadczającym przemocy domowej na podstawie porozumień z innymi gminami/powiatem.	Liczba osób, które skorzystały ze schronienia.	GOPS, UG
2.	Udzielanie schronienia osobom doświadczającym przemocy domowej.	Liczba osób korzystających ze schronienia.	ZI, GOPS, PCPR, UG
3.	Zapewnienie dostępu do bezpłatnej pomocy osobom doznającym przemocy domowej, w szczególności w formie poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, interwencji kryzysowej oraz pomocy medycznej.	Liczba udzielonych porad osobom doznającym przemocy.	ZI, GKRPA, GOPS, UG, NGO, PCPR, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
		Liczba osób, które skorzystały z pomocy w formie bezpłatnego poradnictwa.	
		Liczba podmiotów zapewniających bezpłatny dostęp do poradnictwa.	
4.	Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom dotkniętym przemocą domową.	Liczba rodzin otrzymujących pomoc finansową i rzeczową z powodu problemu przemocy.	GOPS
5.	Udzielanie rodzinom dotkniętym problemem przemocy domowej pomocy poprzez realizację procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba rozpoczętych procedur.	ZI, GKRPA, GOPS, KP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
		Liczba zakończonych procedur.	
		Liczba rodzin objętych procedurą.	

6.	Wsparcie socjalne rodzin, w których występuje problem przemocy domowej.	Liczba rodzin objętych pracą socjalną.	GOPS
7.	Objęcie rodzin, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze wsparciem asystenta rodziny w celu niedopuszczenia do pojawienia się zachowań przemocowych.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	GOPS
8.	Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom doznającym przemocy domowej poprzez umieszczanie ich w pieczy zastępczej oraz zabezpieczenie środków na ich pobyt.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, z powodu przemocy domowej.	PCPR, GOPS
9.	Utworzenie grupy samopomocowej/terapeutycznej dla osób doznających przemocy domowej.	Liczba osób uczęszczających na spotkania grupy samopomocowej.	GOPS, UG, NGO, GKRPA
10.	Kontynuowanie działalności w zakresie wsparcia osób uwikłanych w problem przemocy domowej, w związku z uzależnieniem członka rodziny.	Liczba osób objętych wsparciem.	GKRPA, UG
11.	Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych powołanych do realizacji procedur „Niebieskie Karty”.	Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego.	ZI
		Liczba funkcjonujących w danym roku grup diagnostyczno-pomocowych.	

12.	Współpraca między samorządem a organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom doznającym przemocy domowej.	Liczba zrealizowanych projektów w zakresie pomocy osobom doznającym przemocy domowej.	UG, NGO
13.	Upowszechnianie informacji o dostępności do danych teleadresowych z zakresu wsparcia dla osób doznających przemocy domowej.	Liczba rozpowszechnionych informacji.	GOPS, UG
14.	Tworzenie warunków umożliwiających osobom doznającym przemocy domowej otrzymanie w pierwszej kolejności lokali komunalnych.	Liczba lokali komunalnych przyznanych w pierwszej kolejności osobom doznającym przemocy domowej.	UG

3. Organizowanie skutecznych działań interwencyjnych i korekcyjnych w odniesieniu do osób, które stosują przemoc w środowisku domowym.

Ip.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Informowanie osób stosujących przemoc domową o konsekwencjach oraz zobowiązanie ich do podejmowania działań zmierzających do zaprzestania stosowania przemocy, w tym do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i/lub psychologiczno-terapeutycznych.	Liczba osób skierowanych do uczestnictwa w Programie.	ZI, KP
		Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – D”.	
2.	Motywowanie i/lub kierowanie na leczenie odwykowe osób uzależnionych stosujących przemoc domową.	Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe.	GKRPA, ZI
3.	Izolowanie osób stosujących przemoc domową poprzez uniemożliwienie im korzystania z mieszkania zajmowanego wspólnie z członkami rodziny oraz zakaz zbliżania się do jego otoczenia i miejsc, w których osoby te zwykle lub regularnie przebywają.	Liczba interwencji w związku z naruszeniem zakazu zbliżania, kontaktowania się lub wstępu, przez osobę stosującą przemoc domową.	KP, ZI
4.	Podejmowanie działań wobec osób stosujących przemoc, które nie podjęły się uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym lub psychologiczno-terapeutycznym.	Liczba złożonych zawiadomień o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia.	ZI, KP

5.	Rozpowszechnianie informatorów zawierających aktualne bazy teleadresowe instytucji, podmiotów oraz organizacji pozarządowych, które realizują wszelkie działania adresowane do osób stosujących przemoc domową.	Liczba przekazanych informatorów.	GKRPA, GOPS, UG
6.	Podejmowanie działań wobec osób stosujących przemoc domową, w tym w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba osób stosujących przemoc domową objętych procedurą „Niebieskie Karty”.	ZI, KP

4. Praca nad rozwojem umiejętności zawodowych pracowników służb, instytucji oraz organizacji zajmujących się zwalczaniem przemocy domowej.

Ip.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Przeprowadzenie szkoleń, seminariów i konferencji dla kadry zajmującej się działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	Liczba zorganizowanych szkoleń, konferencji i seminariów.	ZI, GKRPA, GOPS, UG, KP, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe
2.	Organizowanie superwizji dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.	Liczba przeprowadzonych superwizji.	ZI, GOPS, GKRPA, KP, placówki ochrony zdrowia
3.	Uczestnictwo nowo powołanych członków ZI w obowiązkowym szkoleniu.	Liczba członków ZI uczestniczących w szkoleniu.	ZI
4.	Opracowanie diagnoz potrzeb szkoleniowych członków zespołów interdyscyplinarnych oraz grup diagnostyczno-pomocowych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.	Liczba diagnoz potrzeb szkoleniowych.	ZI
5.	Działanie i współpraca służb w zakresie monitorowania zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy domowej, w tym wymiana informacji między nimi.	Liczba wniosków o nałożenie obowiązku uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych.	KP, ZI, grupy diagnostyczno-pomocowe

6.	Uczestnictwo członków grup diagnostyczno-pomocowych w szkoleniach, w szczególności dotyczących pracy z osobą doznającą przemocy domowej oraz osobą stosującą przemoc domową.	Liczba członków grup diagnostyczno-pomocowych, uczestniczących w szkoleniach.	ZI
		Liczba przeprowadzonych szkoleń.	

ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do:

- mieszkańców gminy Tuszów Narodowy, w tym osób zagrożonych wystąpieniem problemu przemocy domowej,
- osób doznających przemocy domowej,
- osób stosujących przemoc domową,
- świadków przemocy domowej,
- instytucji i osób zawodowo zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Tuszów Narodowy na lata 2024-2027 zakłada:

- uwrażliwienie społeczności lokalnej i zmianę biernych postaw względem zjawiska przemocy domowej,
- podniesienie jakości funkcjonowania rodzin m.in. poprzez promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy,
- zwiększenie dostępności informacji w zakresie możliwości uzyskania wsparcia dla osób doznających przemocy,
- zapewnienie bezpieczeństwa i profesjonalnej pomocy osobom doznającym przemocy,
- wzmocnienie efektywności działań ukierunkowanych na osoby stosujące przemoc domową,
- wzrost liczby działań podejmowanych przez odpowiednie służby w celu przeciwdziałania przemocy domowej.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Zadania realizowane w ramach Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Tuszów Narodowy na lata 2024-2027 finansowane będą z budżetu Gminy Tuszów Narodowy, w tym budżetu GOPS oraz ze środków pozyskanych z innych źródeł.

EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU

Celem ewaluacji jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu Programu w następnym okresie programowania.

Cele badawcze ewaluacji Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej powinny opierać się na:

- ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu,
- ocenie wdrażania i zarządzania Programem, w tym współpracy interdyscyplinarnej,
- opracowaniu rekomendacji do stworzenia kontynuacji Programu.

W ramach ewaluacji należy wybrać co najmniej jedną z niżej wskazanych zróżnicowanych metod pomiaru, tj.:

- a) analizę dokumentów,
- b) badanie ankietowe adresatów Programu,
- c) badanie poprzez zogniskowany wywiad grupowy realizatorów Programu.

Przyjęte kryteria ewaluacji Programu to:

- a) kryterium skuteczności** (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników rezultatów.

- b) kryterium efektywności** – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.
- c) kryterium użyteczności** – ocena dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.
- d) kryterium trafności** – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom.

Proces wdrażania założonych w niniejszym Programie działań i celów oraz informacja o aktywności Zespołu Interdyscyplinarnego w danym roku, będą przedmiotem corocznych sprawozdań przedkładanych Wójtowi Gminy Tuszów Narodowy przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej działającego w Tuszowie Narodowym. Za koordynowanie realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Tuszów Narodowy na lata 2024-2027 odpowiedzialny jest Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej działającego na terenie gminy Tuszów Narodowy.

Realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Tuszów Narodowy na lata 2024-2027 obejmować będzie cztery etapy, przedstawione w kolejnej tabeli.

Tabela 15. Harmonogram wdrażania Programu

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Gminy Tuszów Narodowy o przyjęciu do realizacji „Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Tuszów Narodowy na lata 2024-2027”	IV kwartał 2024 r.
Etap II	Koordinacja realizacji zadań objętych Programem	IV kwartał 2024 r. – IV kwartał 2027 r.
Etap III	Sprawozdawczość	Corocznie w okresie od 2025 r. do 2027 r.
Etap IV	Ewaluacja Programu	I kwartał 2028 r.

Źródło: Opracowanie własne

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Przemoc domowa, będąca zjawiskiem o zasięgu globalnym, pozostaje jednym z najtrudniejszych problemów społecznych, przede wszystkim z powodu swojej wieloaspektowości i trudności w identyfikacji. Często przypadki przemocy domowej są skrywane, zarówno przez osoby jej doświadczające, jak i ich otoczenie, co prowadzi do opóźnionej reakcji lub całkowitego braku wsparcia. Lęk przed ujawnieniem, wstyd czy brak zaufania do instytucji odpowiedzialnych za pomoc sprawiają, że wykrywanie przemocy jest utrudnione, co dodatkowo potęguje skalę problemu.

Aby skutecznie przeciwdziałać temu zjawisku, konieczne jest tworzenie i rozwijanie systemów wsparcia, które uwzględniają różne potrzeby osób zaangażowanych w ten trudny kontekst. Należy wziąć pod uwagę nie tylko wsparcie dla osób doświadczających przemocy, ale także tych, które są świadkami, ponieważ mogą one odgrywać istotną rolę w przeciwdziałaniu dalszym negatywnym konsekwencjom.

Wsparcie finansowe i ekonomiczne jest jednym z kluczowych elementów pomocy. Programy mające na celu przywrócenie niezależności ekonomicznej poprzez pomoc finansową, możliwość znalezienia pracy, czy rozwój kompetencji zawodowych, odgrywają znaczącą rolę w zapewnieniu osobom doświadczającym przemocy stabilności. Dodatkowo dostęp do bezpiecznych miejsc schronienia jest nieodzowny dla stworzenia przestrzeni, w której osoby te mogą odnaleźć poczucie spokoju.

Wsparcie psychologiczne, prawne oraz społeczne stanowi równie ważny filar działań prewencyjnych i pomocowych. Niezwykle istotne jest powoływanie tego rodzaju usług, tak aby odpowiadały one na różnorodne potrzeby osób dotkniętych przemocą. Warto promować grupowe formy wsparcia, które pomagają w przełamywaniu izolacji oraz wspierają proces zdrowienia emocjonalnego. Kluczowym narzędziem w przeciwdziałaniu przemocy jest także edukacja – zarówno dorosłych, jak i dzieci. Wdrażanie szkoleń, warsztatów oraz programów uświadamiających może istotnie przyczynić się do zmiany postaw społecznych, co ostatecznie prowadzi do stworzenia bezpieczniejszych środowisk lokalnych.

W kontekście Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Tuszów Narodowy na lata 2024-2027, kluczowe jest zapewnienie współpracy pomiędzy wszystkimi instytucjami działającymi na terenie Gminy. Tylko poprzez skoordynowane działania można zbudować efektywny system, który nie tylko pomoże w interwencjach kryzysowych, ale również umożliwi prewencję na szeroką skalę. Taki zintegrowany system nie tylko poprawi jakość życia mieszkańców, ale także będzie wyraźnym sygnałem zaangażowania lokalnych władz w walkę z przemocą.

Podsumowując, skuteczna walka z przemocą domową wymaga holistycznego podejścia, które łączy wsparcie psychologiczne, ekonomiczne, prawne i społeczne. Współpraca między różnymi instytucjami i organizacjami, jak również aktywne zaangażowanie lokalnych społeczności, są kluczowe dla budowania skutecznych programów przeciwdziałania.

SPIS WYKRESÓW, TABEL I RYSUNKÓW

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2021-2023	19
Wykres 2. Liczba uczestników szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w latach 2021-2023	21
Wykres 3. Wiek (N=101)	22
Wykres 4. Wykształcenie (N=101).....	23
Wykres 5. Czy zna Pan/i w swoim otoczeniu kogoś, kto jest osobą doznającą przemocy domowej? (N=101).....	23
Wykres 6. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy w swoim domu? (N=101).....	24
Wykres 7. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosował/a Pan/i przemoc wobec członka swojej rodziny?: (N=101).....	26
Wykres 8. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. klaps) może być metodą wychowawczą, która: (N=101).....	28
Wykres 9. Czy postrzega Pan/i przemoc domową jako znaczny problem występujący na terenie Gminy? (N=101).....	28
Wykres 10. Jakie działania według Pana/i byłyby najskuteczniejsze wobec osób doznających przemocy domowej? (N=101).....	29
Wykres 11. Poniżej wymieniono różne formy działań profilaktycznych. Które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty, jeśli chodzi o zapobieganie przemocy domowej? (N=101).....	30
Wykres 12. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (czyli przemocy w Internecie)? (N=101).....	31
Wykres 13. Czy Pana/i zdaniem przemoc domowa jest przestępstwem? (N=101).....	31
Wykres 14. Klasa (N=139)	32
Wykres 15. Wiek (N=139).....	33
Wykres 16. Jakie zachowanie jest Twoim zdaniem przemocą? (N=139).....	34
Wykres 17. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? (N=139).....	34

Wykres 18. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? (N=139).....	36
Wykres 19. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się być świadkiem sytuacji, w której ktoś w Twoim domu stosował przemoc? (N=139)	37
Wykres 20. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? (N=139)	38
Wykres 21. Czy uważasz, że w niektórych sytuacjach można użyć przemocy (np. kiedy ktoś Cię zdenerwuje)? (N=139)	39
Wykres 22. Do kogo zwróciłbyś/abyś się o pomoc, gdybyś Ty lub ktoś z Twojego otoczenia doznawał przemocy domowej lub rówieśniczej? (N=139)	40
Wykres 23. Czym według Ciebie jest cyberprzemoc (N=139).....	41
Wykres 24. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rosyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? (N=139)	42
Wykres 25. Czy w przeciągu ostatnich 2 lat brałeś/aś udział w szkolnych zajęciach profilaktycznych dotyczących przemocy domowej, rówieśniczej i cyberprzemocy? (N=139)	43
Wykres 26. Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/ najefektywniejsza? (N=139)	44

Spis tabel

Tabela 1. Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej wraz z obszarami ich działania.....	14
Tabela 2. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2021-2023.....	18
Tabela 3. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” z uwzględnieniem rodzaju przemocy w latach 2021-2023.....	20
Tabela 4. Liczba osób doświadczających przemocy, objętych procedurą „Niebieskie Karty” z uwzględnieniem wieku i płci w latach 2021-2023	20

Tabela 5. Kim jest osoba, która doświadcza przemocy domowej? (N=29)	24
Tabela 6. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? (N=12).....	25
Tabela 7. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? (N=12)	26
Tabela 8. Jakiego rodzaju przemoc Pan/i zastosował/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? (N=3)	27
Tabela 9. W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe? (N=3).....	27
Tabela 10. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? (N=60).....	35
Tabela 11. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? (N=60).....	35
Tabela 12. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś (N=53).....	36
Tabela 13. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? (N=55)	37
Tabela 14. Kto stosował przemoc w Twoim domu (kiedy byłeś/aś jej świadkiem)? (N=23).....	38
Tabela 15. Harmonogram wdrażania Programu.....	64

Spis rysunków

Rysunek 1. Płeć (N=101*).....	22
Rysunek 2. Płeć (N=139).....	32

Bibliografia

1. *Cyberprzemoc. Włącz blokadę na nękanie. Poradnik dla rodziców.* NASK Akademia, Warszawa 2020.
2. *Diagnoza przemocy wobec dzieci w Polsce 2023, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, Warszawa, s. 29.*
3. Frysztacki K., *Socjologia problemów społecznych*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2009, s. 19-20
4. *Helios J., Jedlecka W., Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2017.*
5. Maris R.W., *Social Problems*, The Dorsey Press, Chicago 1988, s. 6-11.
6. *Poradnik dla osób dotkniętych przemocą, Stowarzyszenie OPTA*

7. *Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P. 2023 poz.1232), s. 5-7.*
8. Skarbek W., Wybrane Zagadnienia Metodologii Nauk Społecznych, Naukowe Wydawnictwo Piotrkowskie, Piotrków Trybunalski 2013, s. 62-63.
9. Szatur-Jaworska B., Diagnozowanie w polityce społecznej, IPS UW, Warszawa 2002, s. 19.
10. Sztompka P., Socjologia zmian społecznych, Wydawnictwo Znak, Kraków 2005, s. 19-21.

Źródła internetowe:

1. <https://www.niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w-rodzinie/30-cykle-przemocy-w-rodzinie> [dostęp: 27.09.2024 r.]